

TRENDOVERZICHT 2021

Datalab, voorjaar 2022

Colofon

Uitgave:
gemeente Apeldoorn

Samenstelling:
Datalab

Afdeling:
Informatie

Opdrachtgever:
Concernzaken

Bestuurlijk:
H. van den Berge

Vormgeving:
Balyon, Leiden

Juni 2022
www.apeldoorn.nl

Trendoverzicht 2021

De ontwikkeling van Apeldoorn op negen thema's.

Inhoudsopgave

	Inleiding	5
	Samenvatting	6
	1. Bevolkingsontwikkeling	9
	Apeldoorn groeide verder naar meer dan 165.600 inwoners	9
	De vergrijzing nam de afgelopen jaren toe	10
	Het vestigingssaldo is positief, maar niet voor alle leeftijdsgroepen	11
	Apeldoorn is nog altijd aantrekkelijk voor gezinnen	13
	Het aandeel Apeldoorners met een migratieachtergrond blijft groeien	14
	De bevolkingsgroei en vergrijzing zetten naar verwachting door in de komende jaren	15
	Groei aantal 65-plushuishoudens: een veranderende woningbehoefte	17
	2. Wonen in de Apeldoorn	19
	Woningvoorraad Apeldoorn groeit verder door naar bijna 75.000 woningen	19
	De huizenprijzen in Apeldoorn liggen op een historisch hoog niveau	19
	Woonlasten in Apeldoorn rond het Nederlandse gemiddelde	21
	3. Leven in Apeldoorn	23
	Apeldoorners positief over het wonen in Apeldoorn	23
	Apeldoorn aantrekkelijker als woongemeente	23
	Apeldoorn is als grote gemeente relatief veilig	24
	De sociale cohesie is in Apeldoorn behoorlijk voor een grote gemeente	25
	Inwoners volgens BuurtBelever tevreden met het leven in Apeldoorn	26
	Apeldoorn: een sterk merk, vooral onder eigen inwoners	27
	4. Politieke verhoudingen	29
	Stemmen in stemlokaal in de buurt heeft de voorkeur	29
	5. Onderwijs en opleiding	31
	Aantal leerlingen basisonderwijs stabiliseert, studenten hoger onderwijs neemt iets toe	31
	Opleidingsniveau inwoners Apeldoorn	33
	6. Economie en arbeidsmarkt	35
	Weer een flinke stijging van het aantal banen in Apeldoorn, ondanks corona	35
	Terugloop veeteeltbedrijven vlakt af	37
	Apeldoorn gestegen op de ranglijst economische prestaties	38
	7. Toerisme en vrije tijd	41
	De werkgelegenheid in de sector Vrijetijd in Apeldoorn is gekrompen in 2021	41
	Aantal toeristen uit het buitenland sterk afgenomen door corona	41
	Het aantal bezoekers van betaalde attracties daalt flink in 2020	42
	Sportdeelname Apeldoorn al jaren stabiel, aanbod ongeorganiseerde sport groot	43
	8. Duurzaamheid	45
	Apeldoorn wordt steeds duurzamer	45
	Het aantal kg huishoudelijk restafval in Apeldoorn was laag	45
	Het energieverbruik van Apeldoornse huishoudens was gemiddeld	46
	Steeds meer oog voor comfortabel en duurzaam wonen	47

9. Maatschappelijke ontwikkeling	51
Inkomen van huishoudens in Apeldoorn vergelijkbaar met Nederland	51
Aantal bijstandsuitkeringen op niveau van voor de uitbraak van het coronavirus	51
In 2021 is de werkloosheid in Apeldoorn afgenomen	52
Ook het aantal werkzoekenden zonder dienstverband nam af	53
Het aantal arbeidsongeschiktheidsuitkeringen stabiliseert zich	54
Het aandeel huishoudens met zorg en ondersteuning is in 2020 fors toegenomen	54
Minder absoluut schoolverzuim dan landelijk gemiddelde	55
Sociaal Economische Status in Apeldoorn iets verbeterd	56
Apeldoorn nagenoeg stabiel op de Sociaal-economische Index van Atlas voor Gemeenten	57

Inleiding

Voor u ligt het Trendoverzicht 2021. Aan de hand van de laatste feiten en cijfers nemen we u weer mee in de jaarlijkse staat van onze gemeente. Dit jaar hebben we het Trendoverzicht bovendien in een vlot nieuw jasje gestoken, want een nieuw college betekent ook een frisse start.

Het Trendoverzicht is een belangrijk instrument, zowel voor uw raad als voor de gemeentelijke organisatie. Door op één plek trends over de gehele breedte van het gemeentelijk domein te verzamelen en te duiden, wordt het gemakkelijker om integrale verbindingen te leggen. Over de grenzen van het eigen aandachtsgebied heen kijken is essentieel, want de kwaliteit van werken, wonen en leven in Apeldoorn wordt uiteindelijk bepaald door de optelsom van kleine en grote zaken.

Juist die optelsom is ook het uitgangspunt van ons nieuwe coalitieakkoord. Vanuit de kapstok 'Brede Welvaart' gaan we aan de slag met de verdere ontwikkeling van Apeldoorn. Daarbij kijken we naar de economische groei maar ook naar de gevolgen van ons handelen voor de leefomgeving en de samenleving. Oftewel, welvaart en welzijn.

Brede Welvaart is het startpunt van ons handelen en dit zullen we de komende jaren ook doorvoeren in onze monitoring en verantwoording. Concreet betekent dit dat we vanaf volgend jaar Brede Welvaart als startpunt voor ons Trendoverzicht nemen, in aanvulling op de cosmetische slag die we dit jaar hebben geslagen. We zullen u hier nog nader over informeren.

We hopen dat het Trendoverzicht dat nu voor u ligt aantrekkelijk is om te lezen en uitnodigt tot het zoeken van verbinding tussen de diverse beleidsterreinen. Indien u meer wilt weten over een specifiek onderwerp kunt u ook kijken op <https://apeldoorn.incijfers.nl/>. U vindt hier onder andere de Woningmarktmonitor, Energiemonitor en aanvullende data op diverse onderwerpen. In de Gebiedsmonitor en BuurtBelever treft u meer gebiedsgerichte informatie aan.

Veel leesplezier toegewenst.

Samenvatting

Apeldoorn groeit en blijft groeien. Zo woonden er eind 2021 ruim 165.600 inwoners in onze gemeente, een stijging van 825 personen ten opzichte van het begin van het jaar. Vanuit historisch perspectief blijkt het ook een gestage groei, want vergeleken met honderd jaar geleden is het aantal inwoners meer dan verdrievoudigd. We zien echter ook verschuivingen in de ontwikkeling van die inwonersgroei, met meer overlijdens én meer geboorten. Het aantal overlijdens is in 2021, net als in 2020, namelijk beduidend hoger dan de afgelopen jaren, zeer waarschijnlijk als gevolg van het coronavirus.

Daar staat tegenover dat het aantal geboorten het afgelopen jaar relatief hoog is geweest, waardoor de natuurlijke aanwas (geboorten minus overlijdens) weer op het niveau van voor de uitbraak van de coronapandemie is. Deze natuurlijke aanwas vertaalt zich echter niet één-op-één in een stevige bevolkingsgroei, omdat het migratiesaldo (vestigingen minus vertrek) lager ligt dan de afgelopen jaren. Hoewel het aantal inwoners in Apeldoorn groeit, ligt deze groei daardoor op het laagste peil sinds 2015.

Apeldoorn groeit niet alleen maar verandert ook van samenstelling. Deels door aanwas van buiten de gemeente maar ook als gevolg van vergrijzing. Apeldoorn trekt veel mensen van buiten de gemeente aan, waarbij met name mensen in de leeftijdsgroep 25 tot 55 jaar zich nieuw in Apeldoorn vestigen. Ook zien we dat er steeds meer mensen met een migratieachtergrond in Apeldoorn komen wonen.

In totaal is het aantal huishoudens de afgelopen 10 jaar met gemiddeld ruim 650 per jaar toegenomen, waarbij we vooral de laatste jaren een sterke groei zien. We zien ook een verschuiving in de samenstelling van huishoudens. Zo zijn de eenpersoonshuishoudens sinds 2015 de grootste groep in de gemeente en beslaan zij ondertussen 37% van het totale aantal huishoudens. Het aandeel stellen is 30%, de gezinnen maken 33% uit van het totaal.

Het percentage ouderen in de gemeente stijgt, voornamelijk als gevolg van vergrijzing van onze eigen inwoners. Op dit moment is bijna 22% van de inwoners van Apeldoorn 65 jaar of ouder en de verwachting is dat dit stijgt tot 27% in 2040. Van de groep ouderen wordt het aandeel met een leeftijd van 75 jaar of hoger ook steeds groter en mede daardoor stijgt ook het aantal alleenstaanden, als gevolg van het wegvallen van de partner.

Wonen en leven

In 2021 kostte een verkochte woning in Apeldoorn gemiddeld € 379.000. Dit is ruim € 6.000 lager dan de gemiddelde verkoopprijs in Nederland, maar wel een groei van 20% ten opzichte van vorig jaar. Deze groei wordt veroorzaakt door de sterke vraag naar woningen die veroorzaakt wordt door de krappe woningmarkt. Ook op de huurmarkt zien we die krapte en aantrekkende vraag terug. Het gemiddeld aantal reacties op een vrijgekomen sociale huurwoning is bijvoorbeeld hoger dan ooit en de slagingskans juist laag.

Het is prettig leven in Apeldoorn, blijkt wel uit het feit dat het leven in Apeldoorn gemiddeld een 7,6 scoort. Vergeleken met andere grote gemeenten scoort Apeldoorn volgens inwoners vooral goed op het gebied van veiligheid en de nabijheid van natuur. Dat eerste zien we ook terug in de cijfers, want het aantal misdrijven per 1.000 inwoners lag in Apeldoorn lager dan in de meeste omringende grote steden en daalde de afgelopen 10 jaar bovendien met ruim 50%. De nabijheid van natuur komt ook terug in het imago van de gemeente. Veel volwassen Nederlanders noemen groen/natuur en goede recreatiemogelijkheden als kenmerkend voor Apeldoorn.

Onderwijs en arbeid

Na enkele jaren van dalende leerlingenaantallen lijkt de trend te keren. De afname van aantal leerlingen in het basisonderwijs stabiliseert en de verwachting is dat het aantal

kinderen in de leeftijd van 4 tot 12 jaar over enkele jaren zelfs weer licht zal toenemen. In lijn met de afgelopen jaren stijgt ook het aantal in Apeldoorn wonende jongeren dat middelbaar- of hoger beroepsonderwijs volgt of aan de universiteit studeert. Afgelopen jaar is dit aantal voor het eerst boven de 10.000 uitgekomen.

Het aantal banen is ook dit jaar weer verder gestegen naar bijna 104.000, een stijging van 2,4%. Dit is een beduidend sterkere stijging dan we in de rest van de Cleantechregio zien (1,9%, Provincie Gelderland 1,6%). Ook het aantal bedrijven is weer toegenomen, waarbij Apeldoorn het in vergelijking met andere grote gemeente economisch goed doet. Op de ranglijst van economische prestaties van Bureau Louter stijgt Apeldoorn 5 plekken naar de 13e positie en op de sociaal-economische index in de Atlas voor gemeenten is Apeldoorn terug te vinden op plek 10.

Het aantal bijstandsuitkeringen is verder afgenomen en ligt op het niveau van vlak voor de uitbraak van het coronavirus. Ook zien we het werkloosheidspercentage en aantal WW-uitkeringen dalen, evenals het aantal werkzoekenden zonder dienstverband. Dit geldt overigens niet alleen voor Apeldoorn maar ook voor de omringende grote gemeenten en het Nederlandse gemiddelde.

Een van de sectoren waarop het coronavirus veel invloed heeft gehad is het toerisme. We zien het aantal arbeidsplaatsen in Apeldoorn in deze sector is gedaald in 2021 en dat het aantal gasten dat de Veluwe in 2020 (meest recent beschikbare data) bezocht meer dan gehalveerd is. Ditzelfde geldt ook voor het aantal overnachtingen op de Veluwe. Het aantal gasten concentreerde zich sterker dan voorheen vooral in de zomermaanden, wat te maken heeft met de lockdown en het toenemend aantal besmette personen in de overige maanden van het jaar. Vooral het aantal buitenlandse gasten nam sterk af.

Duurzaamheid

Apeldoorn doet het goed op het gebied van duurzaamheid. Het aandeel woningen met minimaal energielabel A ligt op 30%. Dit is een stijging van 5%-punt vergeleken met vorig jaar.

Het aantal kilo's huishoudelijk restafval in Apeldoorn was vergeleken met omringende grote steden relatief laag en neemt al jaren af. Daarnaast daalde ook het energieverbruik de afgelopen jaren gestaag, al blijft het gas- en elektraverbruik in Apeldoorn vergeleken met regionale grote steden relatief hoog. Het elektraverbruik nam in Apeldoorn in 2020 zelfs iets toe, waarschijnlijk door het vele thuiswerken. Het gasverbruik nam wel verder af.

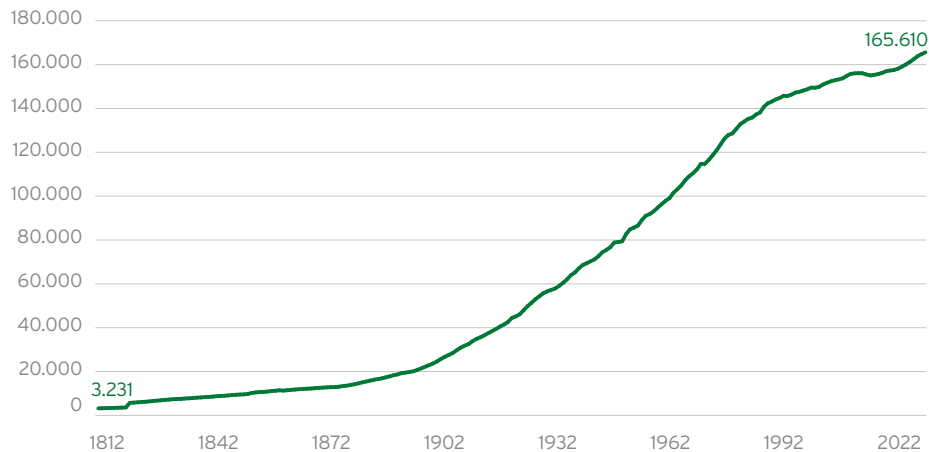

1. Bevolkingsontwikkeling

Apeldoorn groeide verder naar meer dan 165.600 inwoners

Figuur 1 Bevolkingsontwikkeling Apeldoorn, periode 1812-2022

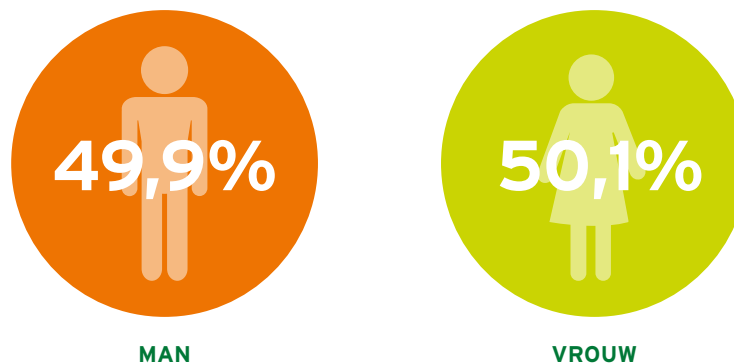
Bron: BRP gemeente Apeldoorn

Het bijhouden van bevolkingscijfers wordt al heel lang gedaan door de afdeling Informatie van de gemeente Apeldoorn. Zo kunnen we terugkijken naar 1812, toen er in de huidige gemeente Apeldoorn nog maar 3.231 mensen woonden. Sindsdien is het inwonertal van Apeldoorn gegroeid naar 165.610 inwoners in 2021.

In tabel 1 is te zien dat deze stijging van het aantal inwoners in 2021 met 825 personen vooral werd veroorzaakt door het vestigingssaldo van ruim 900. Dit vestigingssaldo is beduidend lager dan afgelopen jaren. De natuurlijke aanwas is in 2021 ook weer negatief (-65), maar een stuk minder negatief dan vorig jaar. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een (historisch) hoog geboortecijfer, want het sterftecijfer is in 2021 nog beduidend hoger dan voor het uitbreken van COVID19.

De Apeldoornse bevolkingsgroei verliep sneller dan de prognoses voorspelden. Dit was de vorige jaren ook het geval. Primos 2021 prognose (ABF Research, 2021) schatte de Apeldoornse bevolkingsomvang op 1 januari 2022 bijna 100 lager in dan het werkelijke aantal.

De verhouding man/vrouw is in de afgelopen jaren naar elkaar toe gegroeid¹. Dit wordt grotendeels veroorzaakt doordat de natuurlijke aanwas van mannen minder sterk negatief is dan dat van de vrouwen. Overigens is het aandeel mannen en vrouwen dat zich in Apeldoorn vestigde of uit Apeldoorn vertrok ongeveer gelijk aan elkaar en in de afgelopen jaren nagenoeg gelijk gebleven (53% respectievelijk 47%).

1 Sinds een aantal jaren staan er ook enkele inwoners als genderneutraal bij de gemeente geregistreerd.

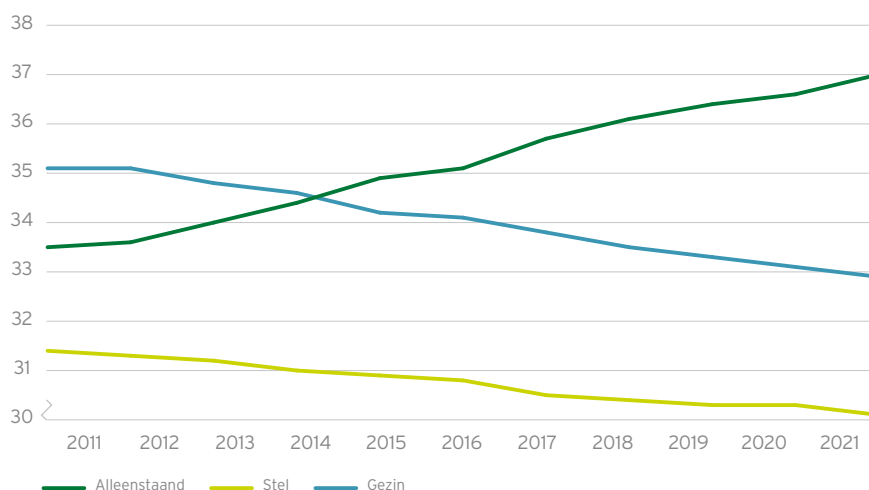
Tabel 1 Loop van de bevolking, gemeente Apeldoorn

	2017	2018	2019	2020	2021
Inwoners per 1 januari	160.053	161.139	162.431	163.826	164.785
Geboorten	1.505	1.510	1.514	1.538	1.637
Overlijdens	1.526	1.582	1.605	1.780	1.702
Natuurlijke aanwas	-21	-72	-91	-242	-65
Vestiging	7.081	7.132	7.178	7.509	7.055
Vertrek	5.953	5.774	5.704	6.295	6.152
Vestigingssaldo	1.128	1.358	1.474	1.214	903
Correcties	-21	6	12	-13	-13
Netto groei aantal personen	1.086	1.292	1.395	959	825
Inwoners per 31 december	161.139	162.431	163.826	164.785	165.610
% man	49,7%	49,8%	49,8%	49,9%	49,9%
% vrouw	50,3%	50,2%	50,2%	50,1%	50,1%

Bron: BRP gemeente Apeldoorn

Van alle huishoudens in de gemeente was ongeveer 33% een gezin (een huishouden met een kind of meerdere kinderen). In 2011 was dit aandeel nog ruim 35%. Het aandeel stellen is licht gedaald, terwijl het aandeel alleenstaanden sinds 2011 juist sinds 2011 met 3,5 procentpunt is gestegen. In 2021 was 37% van alle huishoudens alleenstaand. Figuur 2 laat de ontwikkeling van de verhoudingen tussen de verschillende huishoudens zien.

Figuur 2 Ontwikkeling huishoudens Apeldoorn, naar type op 1 januari in %

Bron: BRP gemeente Apeldoorn, bewerking Datalab

De vergrijzing nam de afgelopen jaren toe

De leeftijdsopbouw van de bevolking van Apeldoorn is door de jaren heen aan het veranderen. Vooral het aandeel 4 t/m 12-jarigen en de groep 40 t/m 54 jarigen is door de afgelopen jaren afgenomen. Ten opzichte van 2014 woonden er op 1 januari 2022 ruim

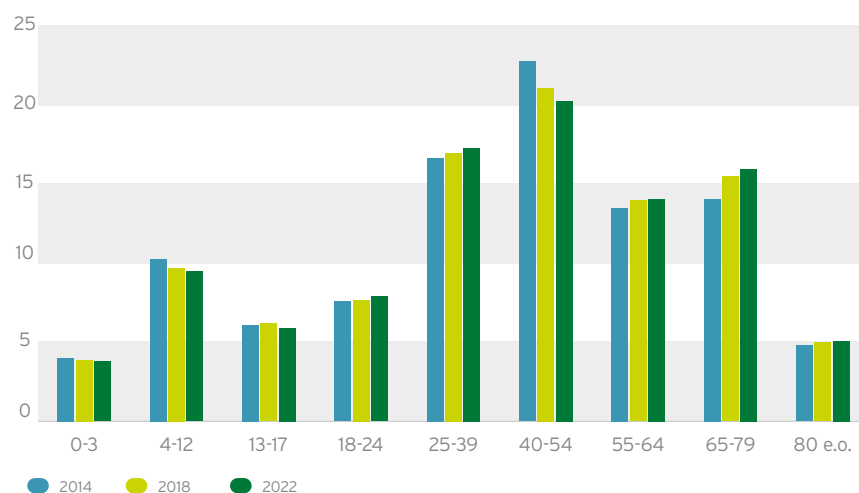
1.000 0 t/m 12- jarigen minder in Apeldoorn. De afgelopen jaren is de daling van het aantal kinderen (ontgroening) in Apeldoorn echter iets afgevlakt. In 2021 is het aantal 0 t/m 12- jarigen met circa 80 afgenomen. In 2019 nam hun aantal nog met circa 100 af. De reden van de vertraagde ontgroening was het positieve vestigingssaldo de afgelopen jaren van deze leeftijdsgroep.

In onderstaande figuur is te zien dat met name het aandeel 4-12 jarigen, naast het aandeel 40 tot 55 jarigen, sinds 2014 is afgenomen. Met name het aandeel 65-79-jarigen nam de afgelopen jaren juist sterk toe. We kunnen concluderen dat er sprake is van zowel ontgroening als vergrijzing van de bevolking.

Het aandeel 65+ in Apeldoorn (21,4%) ligt op 1 januari 2021 ruim boven het Nederlandse gemiddelde van 19,5%. Ook vergeleken met de omringende grote gemeenten is het aandeel 65-plussers in Apeldoorn hoog: Arnhem (15,6%), Zwolle (16,2%), Nijmegen (16,4%), Deventer (18,4%) en Ede (18,7%) hebben een beduidend lager aandeel ouderen in hun gemeente (bron: CBS).

Sinds 2000 is het aantal 65-plussers met 53% gestegen. Tussen januari 2000 en januari 2022 is het absolute aantal 65-plussers in Apeldoorn met bijna 13.000 personen gegroeid. Relatief gezien is het aandeel 65+ gestegen in diezelfde periode gestegen van 15% naar 21,7%. De stad Apeldoorn laat in deze periode een sterkere stijging van het aantal 65-plussers zien dan het landelijke gebied (een groei van respectievelijk 57% en 46%).

Figuur 3 Bevolking naar leeftijd op 1 januari in %

Bron: BRP gemeente Apeldoorn

Het vestigingssaldo is positief, maar niet voor alle leeftijdsgroepen.

Ondanks dat het aandeel kinderen in de gemeente afneemt, neemt hun aantal nog steeds toe. Dit komt voornamelijk door het vestigingssaldo.

In 2021 zijn er ruim 900 personen meer naar Apeldoorn gekomen dan er uit Apeldoorn zijn vertrokken. Er is sprake van een positief vestigingssaldo. Dit is sinds 2007 al het geval. Wel lijkt het saldo sinds vorig jaar wat kleiner te worden. Dit komt vooral doordat het aantal vestigers met 6% is afgenomen.

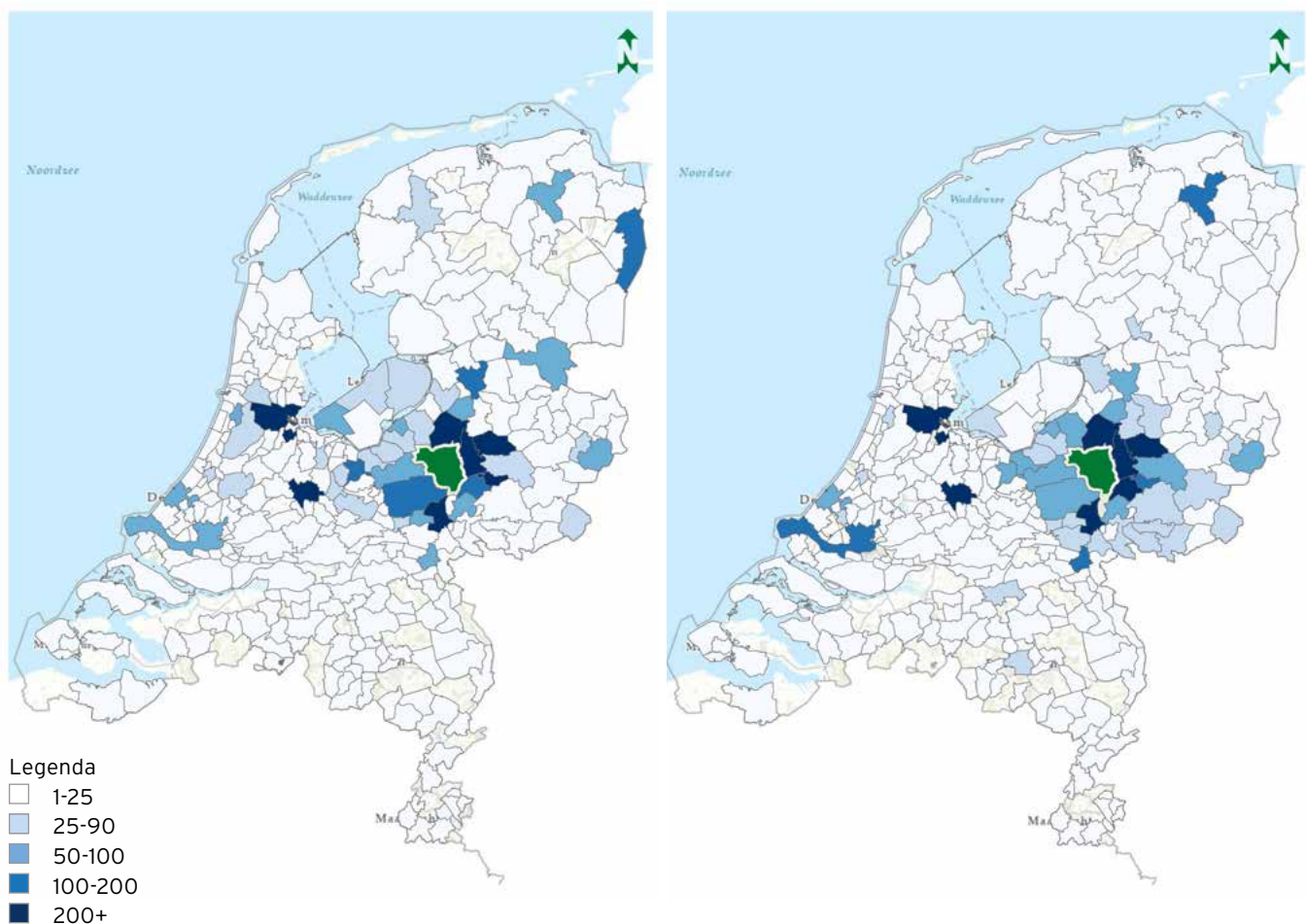
Er vertrokken in 2021 meer ouders met jonge kinderen dan dat er binnenkwamen. Dit zien we aan een negatief saldo binnen de leeftijdsgroep van 0-3 jaar. Ook bij de 18 t/m 24-jarigen is er een negatief vestigingssaldo. Het saldo van de leeftijdsgroep 0 t/m 3-jarigen is voor het eerst sinds 2007 negatief. Dit komt vooral door een toename van het aantal vertrekkers in deze leeftijdsgroep (van 207 in 2020 naar 265 in 2021, een toename van 28%).

Voor de groep 18 t/m 24-jarigen is het saldo al jaren negatief. Enkel in 2017 en 2019 zagen we voor deze groep een positief migratiesaldo, wat eerder uitzondering dan regel blijkt te zijn. Wel is het saldo voor deze groep in vergelijking met vorig jaar beduidend minder sterk negatief (-49 ten opzichte van -120 vorig jaar). Vooral het aantal vertrekkers is minder groot dan een jaar geleden.

Net als vorig jaar kwam circa de helft van alle vestigers uit Oost-Nederland. Doordat de meeste vertrekkers ook naar gemeenten in Oost-Nederland vertrekken, is het saldo met +78 licht positief. Het vestigingssaldo voor Noord- en West-Nederland is eveneens positief (50 resp. 459). Zuid-Nederland laat met -4 een saldo zien dat net negatief is.

Op de onderstaande kaarten zien we de gemeenten waar de meeste personen vandaan komen of juist naartoe vertrekken donkerder weergegeven. Vooral regiogemeente en grote (studenten)steden zijn donkergekleurd en dus de grootste gemeenten voor zowel vestiging als vertrek.

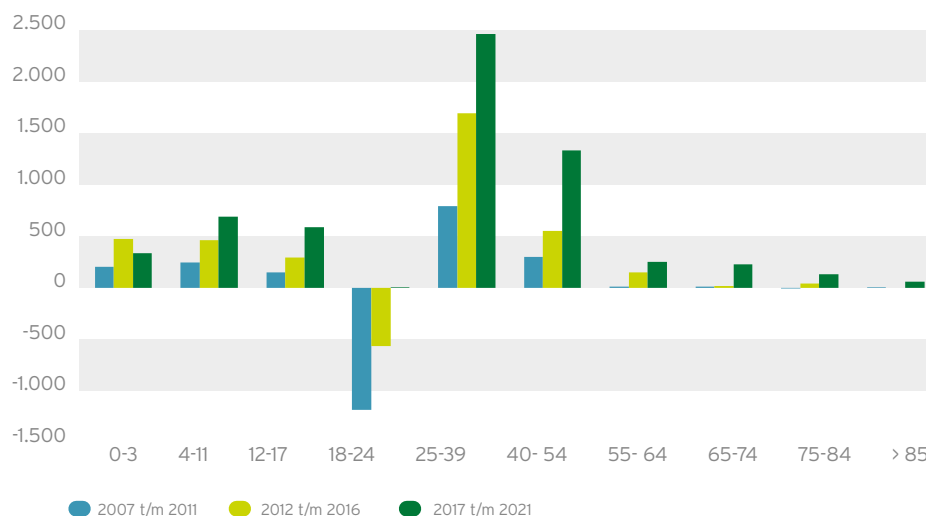
Figuur 4 Herkomst vestigers (l) en bestemming vertrekkers (r) gemeente Apeldoorn, 2021

Bron: BRP gemeente Apeldoorn

Als we inzoomen op de twee leeftijdsgroepen met een negatief vestigingssaldo, dan valt op dat veel gezinnen met jonge kinderen (0-3 jaar) naar andere gemeenten in Oost-Nederland vertrekken. Een groot deel daarvan vertrekt niet naar buurgemeenten, maar naar de overige gemeenten in Oost-Nederland. Mogelijk dat de huizenprijzen, die voor gezinnen met jonge kinderen lastig op te hoesten zijn en in Oost-Nederland lager liggen, hierbij een rol spelen. Kijken we naar de groep 18-24-jarigen dan valt op dat het vestigingssaldo van met name West-Nederland, net als eerdere jaren, sterk negatief is (-169). Waarschijnlijk speelden studiemotieven hierbij een grote rol.

Figuur 5 Vestigingssaldo naar leeftijd, gemeente Apeldoorn

Bron: BRP gemeente Apeldoorn

Het direct vergelijken van twee opeenvolgende jaren neemt het gevaar met zich mee dat verschillen uitvergroot worden. Daarom kijken we voor alle leeftijdsgroepen naar het vestigingssaldo over meerdere jaren. Figuur 5 laat de vestigingssaldi zien voor vijfjaarsperioden, waarbij iedere staaf de som is van 5 opeenvolgende jaren. Dit geeft een wat beter beeld van de ontwikkeling van het vestigingssaldo per leeftijdsgroep. Duidelijk is dat voor alle leeftijdsgroepen, behalve de eerste groep, een stijgende trend in het vestigingssaldo waar te nemen is. Absoluut gezien vallen de leeftijdsgroepen 25-39 jaar en 40-54 jaar op door hun grote positieve saldo. Ook valt de groep 18-24 jaar op, omdat dit de enige groep is die, ook als we naar 5-jaarscohorten kijken, een negatief saldo laat toont (al is het saldo voor de jaren 2017 t/m 2021 samen net positief).

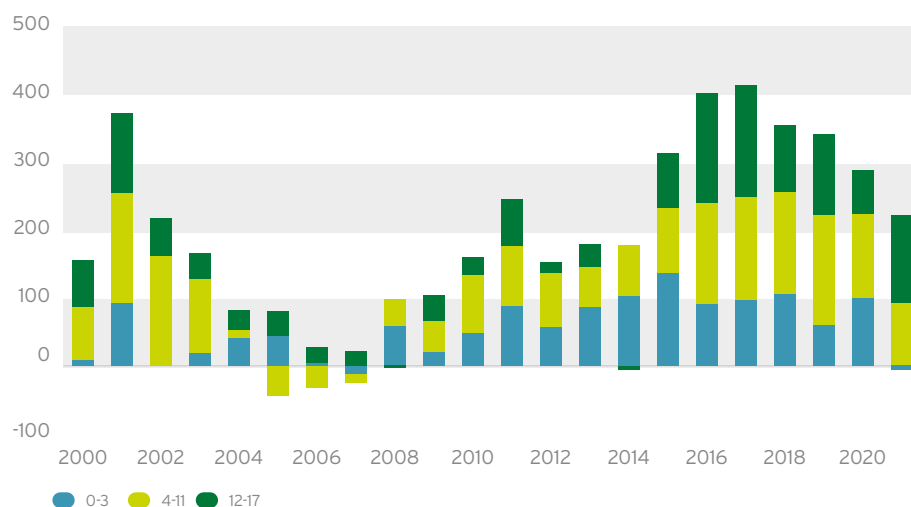
Apeldoorn is nog altijd aantrekkelijk voor gezinnen

Evenals in voorgaande jaren was het vestigingssaldo, in vergelijking met de andere leeftijdsgroepen, het hoogst voor de leeftijdsgroepen 25-39 jarigen (+407), 40-54 jaar (+235) en 0-17 jarigen (+216). Dit zijn de leeftijdscategorieën waarbinnen personen die een gezin vormen vallen.

Op basis van deze cijfers mag worden geconcludeerd dat Apeldoorn (nog altijd) aantrekkingskracht uitoefent op mensen met kinderen. In onderstaande figuur is de positieve saldo van de afgelopen jaren van kinderen in de leeftijd van 0 t/m 17 jaar goed te zien.

Figuur 6 Vestigingssaldo kind naar leeftijd gemeente Apeldoorn

Bron: BRP gemeente Apeldoorn

Het aandeel Apeldoorners met een migratieachtergrond blijft groeien

Er wonen (relatief en absoluut) steeds meer mensen met een migratieachtergrond in Apeldoorn. Dat wil zeggen, mensen van wie minstens één van de ouders in het buitenland is geboren (definitie CBS).

In onderstaande tabel is te zien dat het aandeel inwoners van Apeldoorn met een herkomst van buiten Europa in de afgelopen 5 jaar iets is toegenomen. Het aandeel inwoners uit andere Europese landen bleef ongeveer gelijk, het aandeel inwoners met een Nederlandse komaf nam iets af.

Tabel 2 Achtergrond inwoners Apeldoorn naar herkomstland, 1 januari

	2018	2019	2020	2021	2022
Nederland	82,8%	82,4%	82,0%	81,6%	81,3%
Overig Europa (excl. NL)	5,2%	5,3%	5,2%	5,3%	5,3%
Buiten Europa	12,0%	12,3%	12,8%	13,1%	13,4%

Bron: BRP gemeente Apeldoorn

Hieronder zijn de Apeldoorners met een migratieachtergrond naar land van herkomst weergegeven. De groep Apeldoorners met een Turkse achtergrond is nog altijd het grootst.

De meeste van deze herkomstgroepen zijn tussen 2018 en 2022 gestegen in aantal, behalve de groepen met herkomst Indonesië en Duitsland. De groep Apeldoorners met een Syrische achtergrond is het meest gegroeid, van 835 in 2018 naar 1.285 in 2022.

Tabel 3 Apeldoorners met een migratieachtergrond - grootste groepen naar herkomst, 1 januari

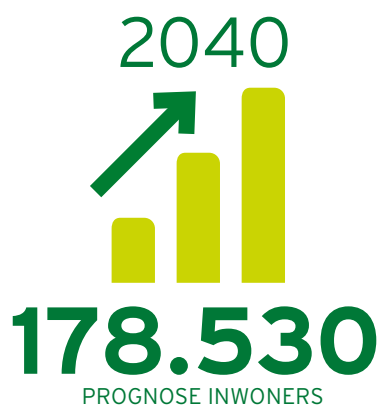
	2018	2019	2020	2021	2022
Turkije	4.284	4.324	4.421	4.511	4.555
Indonesië*	4.434	4.435	4.409	4.383	4.371
Duitsland	2.872	2.817	2.747	2.759	2.728
Syrië	835	908	1.063	1.227	1.285
Nederlandse Antillen	1.039	1.072	1.115	1.145	1.175
Suriname	1.014	1.067	1.063	1.103	1.128
Afghanistan	920	951	994	1.024	1.060
Polen	920	1.007	956	994	1.027
Marokko	907	916	938	956	993
Voorm. Joegoslavië	864	881	890	907	926
Rusland	627	644	685	714	731
Irak	589	602	632	636	667
China	503	549	586	608	603
Groot-Brittannië	499	506	517	547	551

*Inclusief voormalig Nederlands-Indië

Bron: BRP gemeente Apeldoorn

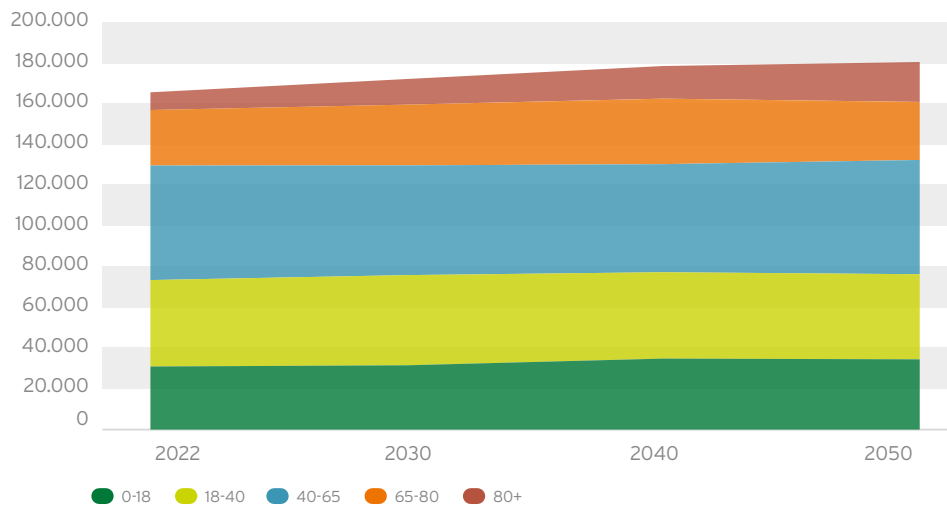
De bevolkingsgroei en vergrijzing zetten naar verwachting door in de komende jaren

De bevolking van Apeldoorn groeit gestaag door. De verwachting is, volgens Primos² 2021 van ABF Research, dat het aantal inwoners in ieder geval tot 2050 door blijft groeien. Volgens deze bevolkingsprognose wonen er in 2040 178.530 inwoners in Apeldoorn en bereikt de gemeente in 2045 de grens van 180.000 inwoners. Het aantal inwoners zal daarna rond dit aantal blijven schommelen. Dit geeft een heel ander beeld dan de prognose van vorig jaar, waarin werd verwacht dat de bevolking na 2046 weer zou gaan dalen naar 169.000 in 2050.

² In het jaarlijkse Trendoverzicht maken wij gebruik van het prognosemodel van Primos. Er zijn ook andere prognosemodellen waarbij tussen de modellen kleine afwijkingen te zien zijn. Ook kunnen er in hetzelfde model tussen jaren verschillen zijn vanwege nieuwe ontwikkelingen en input.

Figuur 7 Verwachte ontwikkeling bevolking Apeldoorn naar leeftijd (2022 is waargenomen)

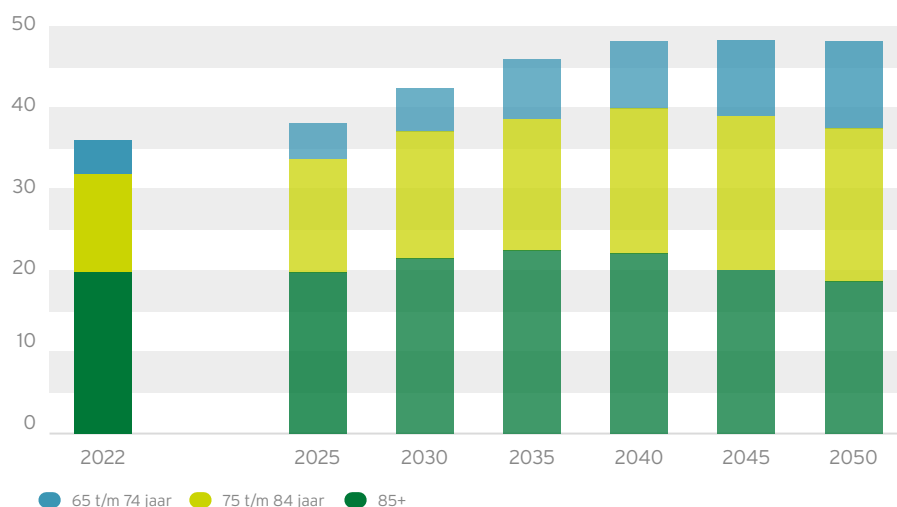

Bron: BRP en Primos 2021

Bovenstaand figuur laat de verwachte ontwikkeling van de bevolking volgens Primos 2021 tot 2050 zien. Alleen de groep 18 t/m 39 jaar zal naar verwachting iets afnemen (2%), de overige groepen blijven gelijk of nemen naar verwachting in aantal toe. De grootste stijging wordt verwacht voor de groep 80-plussers (+126%), terwijl ook de groep 0 t/m 17 jaar naar verwachting met 11% flink zal toenemen.

In figuur 8 zoomen we verder in op de verwachte ontwikkeling van de groep van 65 jaar en ouder. Het aantal 65-plussers in Apeldoorn zal volgens Primos 2021 naar verwachting door blijven groeien tot 2045, naar ruim 48.000 personen. Dat is een toename van bijna 35% ten opzichte van 2022. Het aandeel 65-plussers op de totale bevolking stijgt daarmee naar verwachting van 21,7% in 2022 naar 27% in 2040 waarna het aandeel naar verwachting zal stabiliseren.

Figuur 8 Prognose 65-plussers in Apeldoorn (2022 is waargenomen)

Bron: BRP en Primos 2021

Er zijn verschillen in groeitempo tussen de oudere leeftijdsgroepen. Het aantal 65 t/m 74 jarigen zal naar verwachting na 2035 afnemen, terwijl het aantal 75 t/m 84 jarigen 85-plussers tot 2050 zal blijven toenemen. Vooral de groei van het aantal 85-plussers valt op: hun aantal stijgt naar verwachting tussen nu en 2050 met meer dan 160%.

Zoals we al eerder concludeerden, is het vestigingssaldo van senioren beperkt. Dit hangt samen met de beperkte verhuisbereidheid van ouderen: het aantal 65-plussers dat zich in Apeldoorn vestigt of uit Apeldoorn vertrekt is relatief klein. De groei van het aantal 65-plussers wordt vooral veroorzaakt door het ouder worden van de eigen bevolking. Dit leidt ertoe dat de beschikbare prognoses ook nauwelijks van elkaar verschillen als het gaat om de verwachte toekomstige ontwikkeling van het aantal ouderen. Het aantal ouderen is immers voor een groot deel al bekend (en wonend in de gemeente), waardoor de prognoses voor deze groep inwoners ook redelijk betrouwbaar zijn.

Groei aantal 65-plushuishoudens: een veranderende woningbehoefte

Met de groei van het aantal ouderen in de gemeente stijgt ook het aantal oudere huishoudens. Het aantal huishoudens waarvan het gezinshoofd 65 jaar of ouder is, is de afgelopen 10 jaar met ongeveer 5.500 toegenomen. In 2011 was het aantal 65-plushuishoudens bijna 19.000, in 2021 was dit aantal gestegen naar bijna 24.500. Het aandeel 65-plushuishoudens op het totaal aan huishoudens is in diezelfde periode gegroeid met bijna 5%-punten, van 26,7% naar 31,5%.

Als we verder inzoomen op de huishoudensvormen van de 65-plussers, valt op dat de verdeling hiervan in de afgelopen 10 jaar weinig is veranderd. Wel is het aandeel personen in een institutioneel huishouden gedaald van 7,8% naar 5,4%. Wet- en regelgeving, maar ook de wens en mogelijkheid om langer thuis te blijven wonen, liggen hieraan ten grondslag. Daarnaast zien we een lichte stijging van het aandeel stellen van 65-plus, van bijna 44% in 2011 naar 46% in 2021. Deze groep is de afgelopen 10 jaar absoluut gezien ook het sterkst gegroeid. Opvallend is dat het aandeel eenpersoonshuishoudens onder 65-plussers de afgelopen 10 jaar nagenoeg gelijk is gebleven (43%), terwijl het aandeel eenpersoonshuishoudens van de totale bevolking juist het sterkst is gestegen van alle huishoudenstypen.

Het aantal 65-plushuishoudens zal in de komende jaren naar verwachting met bijna 9.000 toenemen, van het huidige aantal van ongeveer 24.500 naar 33.500 in 2050. Na 2040 lijkt het aantal nauwelijks meer toe te nemen. De verwachting is dat het aandeel eenpersoonshuishoudens van 65 jaar en ouder de komende 30 jaar groter zal worden dan het aandeel stellen, wat (deels) wordt veroorzaakt door de verwachte toename van het aantal oudere senioren (85-plussers). Deze groep senioren vormt vaker dan de jongere senioren een eenpersoonshuishouden, doordat een partner is weggefallen.

De toename van het aantal 65-plushuishoudens en het aandeel eenpersoonshuishoudens binnen deze groep, heeft gevolgen voor de toekomstige woningbehoefte. In de toekomst zullen er naar verwachting steeds meer levensloopgeschikte woningen voor kleine huishoudens nodig zijn, ook omdat senioren steeds langer in een eigen woning willen en moeten blijven wonen. Geschikte woningen kunnen bijvoorbeeld appartementen zijn, maar ook gelijkvloerse (beneden)woningen, al dan niet in een geclusterde woonvorm. Over wonen gaat het in het volgende hoofdstuk.

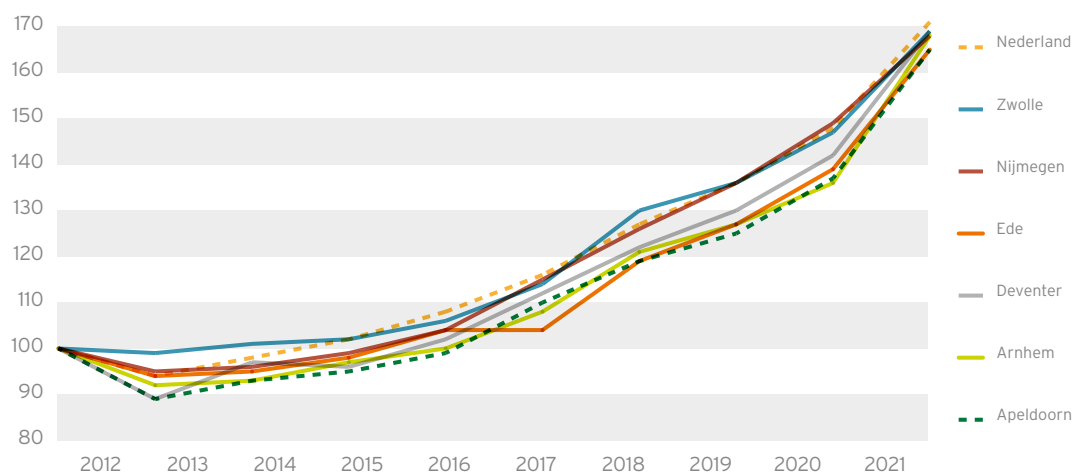
2. Wonen in de Apeldoorn

Woningvoorraad Apeldoorn groeit verder door naar bijna 75.000 woningen

De bevolkingsgroei is mede mogelijk door de groei van de woningvoorraad. Begin 2012 stonden er volgens het CBS bijna 68.000 woningen in Apeldoorn. Begin 2022 zijn dat er 74.600, een groei van 10%. Netto groeide het aantal woningen in Apeldoorn gemiddeld met ruim 660 woningen per jaar.

Vergeleken met het Nederlandse gemiddelde groeide de Apeldoornse woningvoorraad de afgelopen 10 jaar iets sneller (zie figuur 9). Arnhem, Nijmegen en Zwolle laten een duidelijk sterkere groei van het aantal woningen dan Apeldoorn zien. De opvallende daling in de voorraad van Ede en Nijmegen in 2016/2017 wordt veroorzaakt door een administratieve correctie in de telling van het aantal woningen.

Figuur 9 Ontwikkeling woningvoorraad, indexcijfers (2012=100)

Bron: CBS

De huizenprijzen in Apeldoorn liggen op een historisch hoog niveau

Het jaar 2021 was een jaar waarin de huizenprijzen op een historisch hoog prijsniveau uitkwamen. De gemiddelde verkoopprijzen op de koopwoningmarkt in Apeldoorn stegen in dit jaar met 20% (2020 was dat 'slechts' een stijging van 10%). Van de omringende grote steden stegen de verkoopprijzen alleen in Arnhem in 2021 nog harder. Gemiddeld stegen de prijzen in Nederland met 15,6%.

STIJGING HUIZENPRIJZEN
2020

STIJGING HUIZENPRIJZEN
2021

Tabel 4 Gemiddelde verkoopprijzen bestaande koopwoningen

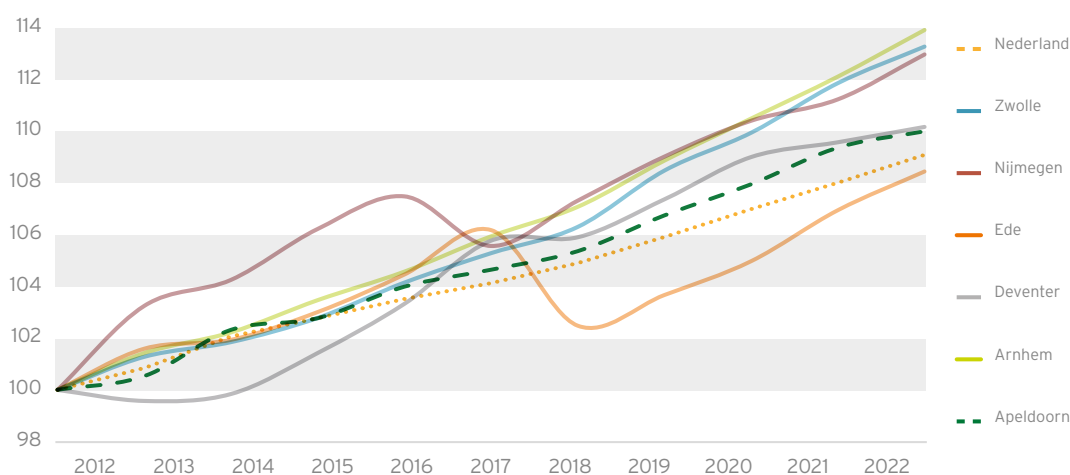
	2017	2018	2019	2020	2021	Groei 2020- 2021
Apeldoorn	252.463	275.434	287.155	316.006	379.364	20,0%
Arnhem	221.424	249.290	260.635	279.571	344.738	23,3%
Deventer	226.791	248.134	264.234	288.511	343.585	19,1%
Ede	247.766	281.942	302.187	329.976	392.419	18,9%
Nijmegen	248.912	272.304	293.780	323.659	364.849	12,7%
Zwolle	245.803	279.684	293.098	315.874	363.081	14,9%
Nederland	263.295	287.267	307.978	334.488	386.714	15,6%

Bron: CBS

Ondanks de minder sterke stijging van de verkoopprijs in het afgelopen jaar, kostte een woning in Nederland gemiddeld ruim € 7.000 meer dan in Apeldoorn. Vorig jaar was het verschil tussen de verkoopprijzen in Apeldoorn en geheel Nederland nog ruim € 18.000. Dit betekent dat de huizenprijzen in Apeldoorn naar het Nederlandse gemiddelde toe aan het groeien zijn. Met een gemiddelde prijs van ruim € 379.000 ligt de gemiddelde verkoopprijs van een woning in Apeldoorn hoger dan de meeste omliggende grote gemeenten.

Over de periode 2012-2021 laat Apeldoorn als het gaat om de gemiddelde verkoopprijs van koopwoningen een kleinere stijging dan gemiddeld in Nederland zien. Alleen in Ede stegen de prijzen minder sterk (zie figuur 10). Een verklaring hiervoor is dat de gemiddelde woningprijs in Apeldoorn en Ede in 2012 op een hoger niveau lag dan de omliggende grote steden.

Figuur 10 Indexcijfers verkoopprijzen bestaande woningen (2012 = 100)

Bron: CBS

Woonlasten in Apeldoorn rond het Nederlandse gemiddelde

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) maakt jaarlijks een overzicht van de gemeentelijke belastingen in provinciehoofdsteden en gemeenten met ten minste 90.000 inwoners. Het gaat om 40 gemeenten. Het COELO maakt onderscheid tussen woonlasten voor woningbezitter en huurders.

De woonlasten van woningbezitters (meerpersoonshuishouden³⁾) zijn, net als vorig jaar, in gemeente Tilburg het laagst met € 687. In gemeente Leiden betaal je het meest (€ 1.162). Gemiddeld bedragen de woonlasten voor woningbezitters in de grote gemeenten € 876. Dat betekent een gemiddelde stijging van ca 3% in vergelijking met vorig jaar. De gemiddelde woonlasten van woningbezitters in gemeente Apeldoorn liggen met € 886 net iets boven het gemiddelde van alle grote gemeenten.

Vergeleken met vorig jaar zijn de woonlasten van alle woningbezitters (zowel een- als meerpersoonshuishoudens) in Apeldoorn gedaald met 1,3%. Daarmee stijgen de woonlasten minder dan gemiddeld. Vorig jaar was er nog sprake van een stijging van bijna 2%. Alleen in Emmen (-2,1%) en Oss (-2,5%) daalden de woonlasten sterker.

Woonlasten van huurders (meerpersoonshuishouden) komen gemiddeld uit op € 400. In gemeente Apeldoorn liggen deze lasten gemiddeld op € 359. Vergeleken met vorig jaar zijn de woonlasten van deze groep huurders in Apeldoorn met gemiddeld 7,5% gedaald.

WOONLASTEN VAN HUURDERS (MEERPERSOONSHUISHOUDEN)

35 jaar
BONENBERG'S
Groente- & Fruithandel
35 jaar

3. Leven in Apeldoorn

Apeldoorners positief over het wonen in Apeldoorn.

Het Bewonerspanel van Apeldoorn wordt regelmatig bevraagd over zaken die betrekking hebben op het wonen en leven in Apeldoorn.

Het leven in Apeldoorn wordt goed gewaardeerd door de Apeldoorners: men gaf in 2021 het leven in het algemeen in Apeldoorn een 7,6. Dit is even hoog als in 2020, en een tiende punt hoger dan in 2019. In 2015 en 2016 scoorde het leven in Apeldoorn nog een 7,3. En het eigen welzijn werd beoordeeld met een 7,9. In 2018 en 2017 was dit nog een 8,1.

In 2021 was 90% van het Bewonerspanel (zeer) tevreden met de woning, in 2020 lag dit percentage nog twee procentpunten hoger. Bewoners van een koopwoning zijn duidelijk meer tevreden dan bewoners van een huurwoning (94% resp. 77%).

Een klein deel van de Apeldoorners is ontevreden over de aanwezigheid en uitstraling van het openbaar groen; de overgrote meerderheid is (zeer) tevreden. De trend sinds de eerste meting is positief.

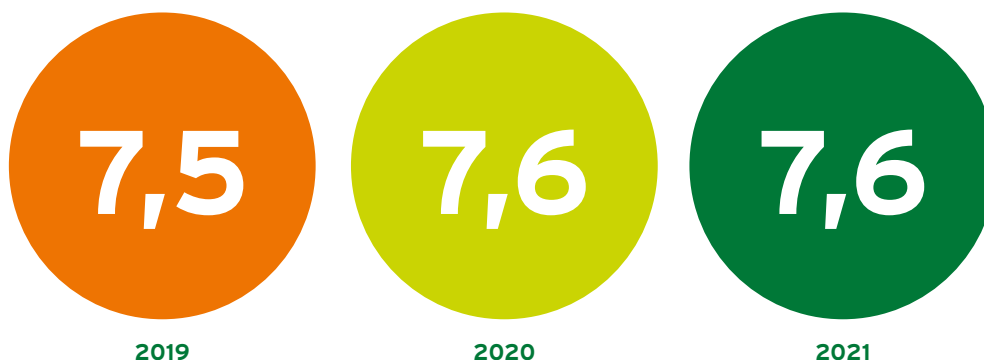
Circa 65% van de Apeldoorners doet aan sport, ongeveer evenveel als in 2020 (66%). Ongeveer 81% van de inwoners van Apeldoorn maakt minimaal een paar keer per jaar gebruik van het cultureel aanbod in de gemeente. In 2020 was dit 74%, en in 2019 - het meest recente coronavrije jaar - was dit percentage 76%.

Bijna de helft (46%) van de bewoners voelt zich in 2021 betrokken bij de buurt of het dorp waarin men woont en ongeveer 44% enigszins. Dit is het hoogste percentage betrokken sinds deze meting via het Bewonerspanel loopt. Van de mensen heeft in 2021 42% zich de afgelopen 12 maanden (op het moment van de vraagstelling) actief ingezet voor de leefbaarheid in de eigen buurt. Op de vraag of men dat in de toekomst wil doen antwoordde 27% met 'ja' en bijna de helft met 'misschien'. Dit is fors hoger dan eerdere jaren. Uit de meting van het bewonerspanel kun je dus concluderen dat de Apeldoorners in 2021 meer dan ooit betrokken waren bij hun buurt.

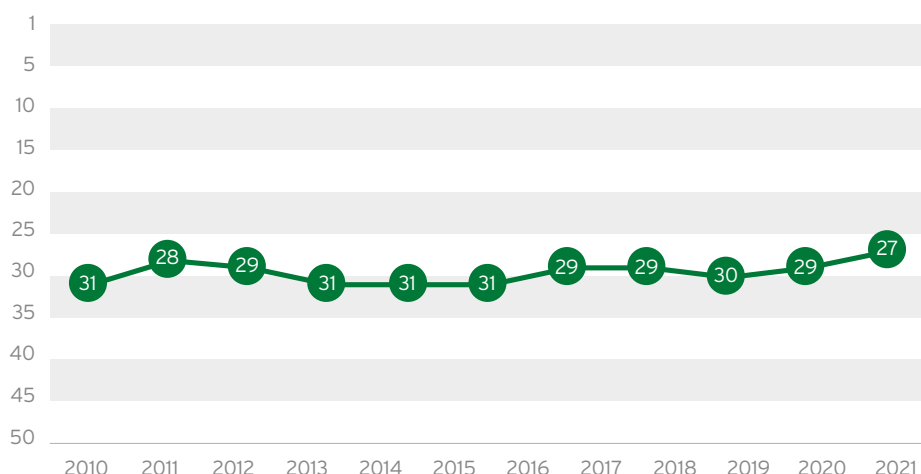
Apeldoorn aantrekkelijker als woongemeente

Apeldoorn is op de Woon aantrekkelijkheidsindex van de 50 grootste gemeenten van Nederland qua positie ten opzichte van vorig jaar twee plekken gestegen, van plek 29 naar plek 27 (bron: Atlas voor gemeenten 2021). Dit is voor Apeldoorn de hoogst behaalde positie sinds 2011. Gemeente Apeldoorn scoort door de jaren heen redelijk stabiel op deze index.

WAARDERING LEVEN IN APELDOORN

Figuur 11 Positie woonaantrekkelijkheidsindex Atlas voor gemeenten 2021

Bron: Atlas voor gemeenten, 2021

Deze stabiliteit is te zien bij de meeste onderdelen van de Woonaantrekkelijkheidsindex:

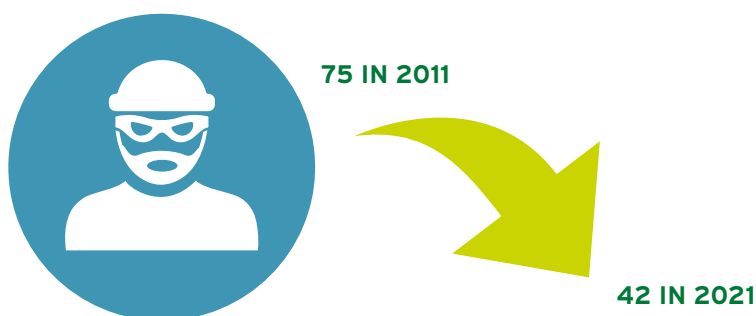
- Bereikbaarheid van banen (per auto en OV) - van 32e naar plaats 33.
- Cultureel aanbod - stabiel op 34e plaats.
- Veiligheid - stabiel op 7e plaats.
- Percentage koopwoningen - stabiel op 10e plaats.
- Nabijheid natuurgebieden - stabiel op 6e plaats.
- Culinaire aanbod - van plek 33 naar 31e plaats.
- Aanwezigheid universiteit - stabiel op 12e plaats.
- Percentage vooroorlogse woningen - van 28e plaats naar plek 29.

Ondanks dat Apeldoorn op meer onderdelen is gedaald dan gestegen, stijgt de gemeente dus 2 plekken op de Woonaantrekkelijkheidsindex. Dit komt doordat niet alle onderdelen even zwaar worden meegewogen in het berekenen van deze index.

Van de ons omringende grote gemeenten staat Amersfoort 1e, Ede 9e, Zwolle 10e, Deventer 29e, Arnhem 31e en Nijmegen 34e op de sociaal-economische index.

Apeldoorn is als grote gemeente relatief veilig

Apeldoorn scoort relatief goed als het gaat om de veiligheid. Dit zagen we al in het stukje over de Atlas voor gemeenten (Apeldoorn op de 7e plaats). Als het aantal geregistreerde misdrijven per 1.000 inwoners wordt vergeleken met de omringende grote gemeenten, dan scoort alleen Deventer nog iets lager.

AANTAL GEREgistREERDE MISDRIJVEN PER 1.000 INWONERS IN APELDOORN

Sinds 2012 daalt het aantal misdrijven per 1.000 inwoners in Apeldoorn sterk. In 2020 zien we echter een lichte stijging, maar in 2021 zet de daling verder door. Hierdoor ligt het cijfer van Apeldoorn iets onder het landelijke gemiddelde.

De afname van het aantal misdrijven per 1.000 inwoners was in Apeldoorn groot, van bijna 75 in 2011 naar ongeveer 42 in 2021, wat een daling van 44% betekent. Alleen in Nijmegen daalde het aantal geregistreerde misdrijven de afgelopen 10 jaar sterker.

Tabel 5 Aantal misdrijven per 1.000 inwoners

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Apeldoorn	64,5	56,4	52,2	46,0	44,9	44,6	46,8	42,1
Arnhem	92,2	82,9	82,5	74,0	68,4	74,2	70,2	65,7
Deventer	66,0	57,0	56,4	50,4	47,4	47,1	45,1	41,5
Ede	45,4	44,1	47,8	43,2	43,0	43,5	42,1	42,6
Nijmegen	84,8	78,7	75,7	66,8	63,5	67,2	62,4	57,0
Zwolle	63,8	60,4	53,4	49,2	49,8	50,8	51,2	52,8
Nederland	60,9	57,9	54,8	48,8	45,8	47,5	46,7	43,2

Bron: CBS

Uit de Veiligheidsmonitor van het CBS, die eens in de twee jaar wordt uitgebracht, blijkt dat de bewoners van Apeldoorn zich in 2021 over het algemeen veilig voelen. Het gegeven rapportcijfer voor de veiligheid in de eigen buurt was in 2021 een 7,5. In 2019 was dit nog een 7,7 en in 2017 een 7,3. Ondanks dat het rapportcijfer ten opzichte van 2019 iets is gedaald, doet Apeldoorn het nog altijd hoger dan veel grote steden en gelijk aan het Nederlandse gemiddelde.

De sociale cohesie is in Apeldoorn behoorlijk voor een grote gemeente

Volgens ons Bewonerspanel liet de sociale cohesie in Apeldoorn een score van 6,4 zien. Om dat cijfer te vergelijken met andere gemeenten, wordt gekeken naar de Veiligheidsmonitor van het CBS, die cijfers over dit thema presenteert tot en met 2021⁴.

De schaalscore 'sociale cohesie' is samengesteld op basis van de antwoorden van de respondenten op vier van de zes stellingen over de sociale aspecten van hun woonbuurt. Hoe hoger de score op deze schaal, hoe meer de inwoners tevreden zijn over deze aspecten. Het gaat om de volgende stellingen:

- De mensen kennen elkaar in deze buurt nauwelijks;
- De mensen gaan in deze buurt op een prettige manier met elkaar om;
- Ik woon in een gezellige buurt, waar veel saamhorigheid is;
- Ik voel me thuis bij de mensen die in deze buurt wonen.

In de tabel hieronder is te zien dat de score voor Apeldoorn varieert tussen de 6,1 en 6,4 de afgelopen jaren. De score uit ons Bewonerspanel voor 2018 past daar goed in. De reden van de fluctuaties is dat het om steekproefresultaten gaat, die altijd een onzekerheidsmarge hebben.

4 De Veiligheidsmonitor wordt vanaf 2017 in de oneven jaren uitgevoerd.

Tabel 6 Score sociale cohesie (schaal 0 - 10)

	2013	2014	2015	2016	2017	2019	2021
Apeldoorn	6,2	6,4	6,1	6,3	6,1	6,3	6,4
Arnhem	5,8	5,8	5,9	5,9	5,8	5,9	6,0
Deventer	6,2	6,4	6,3	6,1	6,1	6,4	6,5
Ede	6,2	6,4	6,4	6,3	6,4	6,5	6,8
Nijmegen	5,9	5,9	5,9	5,9	5,8	5,9	6,1
Zwolle	6,1	6,1	6,1	6,3	6,3	6,4	6,5
Nederland	6,2	6,2	6,2	6,3	6,2	6,3	6,4

Bron: CBS Veiligheidsmonitor

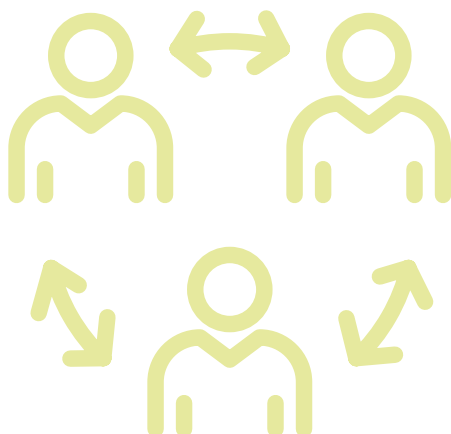
De score van Apeldoorn is door de jaren heen redelijk te vergelijken met die van heel Nederland, Deventer, Ede en Zwolle. De scores van Nijmegen en Arnhem liggen wat lager dan de score van Apeldoorn.

Inwoners volgens BuurtBelever tevreden met het leven in Apeldoorn

Uit het in 2020 voor het eerst gehouden leefbaarheidsonderzoek BuurtBelever (6.300 respondenten) blijkt dat inwoners tevreden zijn met het leven in Apeldoorn. Het onderzoek wordt om het jaar herhaald, nieuwe cijfers komen in het volgende Trendoverzicht (over 2022) terug.

Inwoners beoordelen Apeldoorn en hun eigen buurt gemiddeld met een 7,7 respectievelijk 7,9, (10= zeer tevreden). Ook voelen de inwoners zich verbonden met hun woonplaats (7,4) en hun eigen buurt (7,2; 10= zeer gehecht). De buurt is van belang voor het sociale leven. Het blijkt dat inwoners over het algemeen goed met elkaar overweg kunnen. Slechts 3% van de inwoners gaf aan dat de mensen uit de buurt (zeer) slecht met elkaar te kunnen opschieten.

Wat betreft de ontwikkeling vindt het merendeel dat Apeldoorn (57%) en hun buurt (64%) gelijk zijn gebleven in het afgelopen jaar. Toch is het opmerkelijk dat ongeveer één op de vier inwoners vindt dat zowel Apeldoorn (23%) als hun buurt (25%) achteruit zijn gegaan, zowel fysiek als sociaal.

Apeldoorn: een sterk merk, vooral onder eigen inwoners

Algemeen

Uit het Steden en Streken Marktonderzoek 2021 van Hendrik Beerda⁵, waarin de 100 grootste gemeenten met elkaar worden vergeleken, komt naar voren dat Apeldoorn op de 16e plek staat als het gaat om de merkuitstraling van de gemeente. De merkkracht van Apeldoorn is sterker dan gemiddeld bij mannen, 55-plussers, bewoners uit de Randstad en huishoudens met een hoger inkomen. Liefhebbers van moderne dans, ballet en opera zien Apeldoorn ook als een sterk merk.

Onder jongeren van 12 tot 18 jaar staat Apeldoorn als merk op plek 9. Bij jongeren uit Oost-Nederland scoort Apeldoorn relatief hoog, bij jongeren uit Zuid-Nederland juist laag.

Apeldoorn is niet erg sterk in het trekken van toeristen of dagjesmensen. Op de ranglijst van bezoeksintentie door volwassen Nederlanders staat Apeldoorn op plek 22. Ook als toekomstige woongemeente van jongeren is Apeldoorn niet erg in trek: slechts 3% geeft aan in Apeldoorn te willen gaan wonen (plek 66).

Op prestatiegebied wordt Apeldoorn door volwassen Nederlanders in verband gebracht met veel groen en mooie natuur. Op het gebied van recreatie (wandelen, fietsen) en vakantie scoort Apeldoorn relatief hoog. Ook de prettige sfeer en winkelmogelijkheden worden scores bovengemiddeld. Op het gebied van mooie architectuur en internationale klassen scoort Apeldoorn relatief laag. De uitkomsten van het onderzoek onder eigen bewoners op dit vlak laten een soortgelijke uitkomst zien.

Onder eigen inwoners

Apeldoorn scoort op de ranglijst als merk onder eigen inwoners de 11e plek. In de ranglijst over de waardering van de gemeente onder haar eigen inwoners staat Apeldoorn op plek 13. In 2019 stond Apeldoorn in deze lijst ook op plek 13. De top 3 wordt, net als in 2019, gevormd door Den Bosch, Groningen en Maastricht. Alleen Zwolle (plek 6) en Nijmegen (plek 9) staan als regiogemeenten Oost Nederland boven Apeldoorn. Van de G4 is alleen Utrecht in de top 10 terug te vinden, op plek 8. Opvallend is dat Apeldoorn het hoogst scoort van alle gemeenten met een niet-historische binnenstad.

Over het algemeen weet Apeldoorn de eigen bewoners goed aan zich te binden. Van de 30 grootste gemeenten staat Apeldoorn op dit onderdeel op plek 10, 1 plek hoger dan in 2019 het geval was.

APELDOORN SCOORT
OP DE RANGLIJST
ALS MERK ONDER
EIGEN INWONERS DE
11^e PLEK

5 <https://www.hendrikbeerda.nl/steden-streken>

ATIE

KOMT U
OOK
STEMMEN?

 Aeldoorn

STEMM

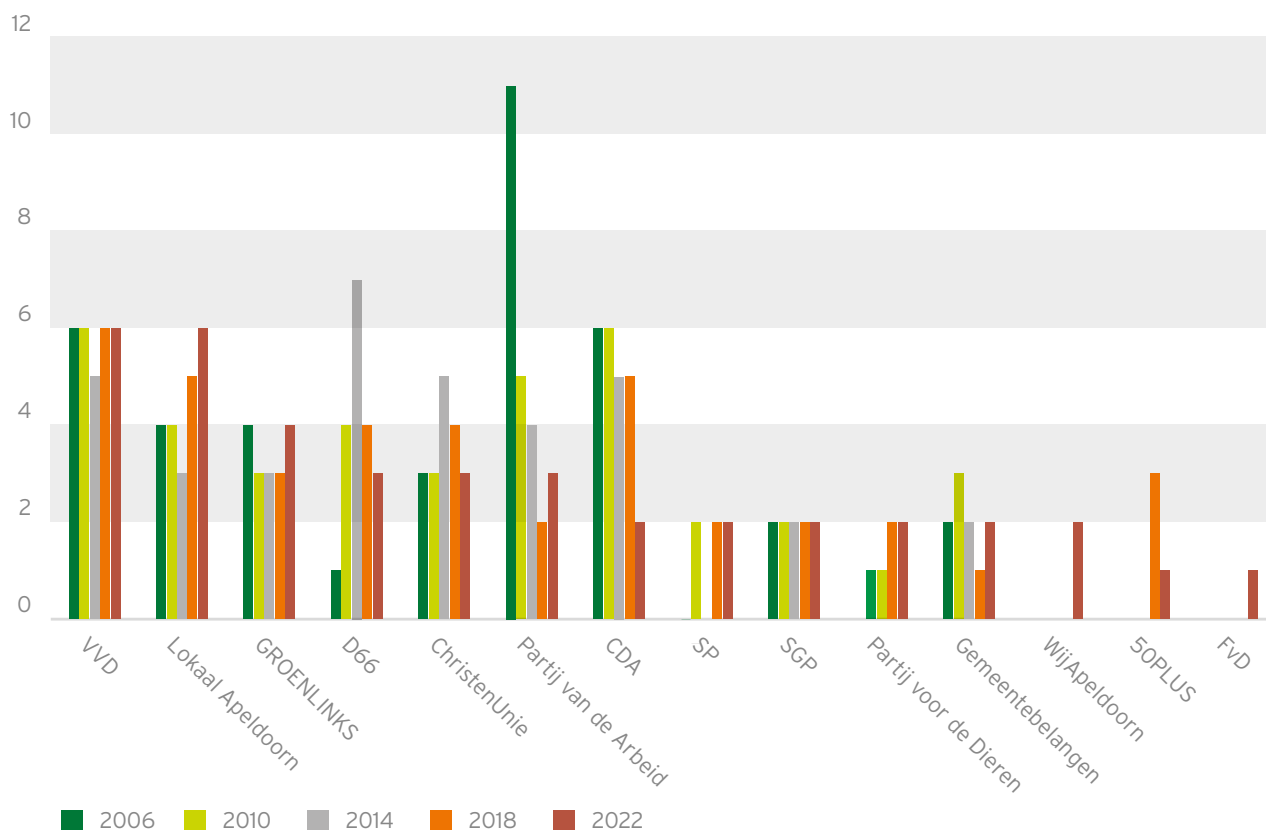
4. Politieke verhoudingen

VVD en Lokaal Apeldoorn blijven het grootst in 2022, CDA grootste verliezer

In maart 2022 zijn er gemeenteraadsverkiezingen geweest. Ondanks dat deze verkiezingen buiten de scope van dit rapport vallen, hebben we besloten de uitslag toch op te nemen in dit hoofdstuk, omdat we anders terugvallen op de uitslag van 2018.

In de onderstaande grafiek zijn de uitslagen van de gemeenteraadsverkiezingen gedurende de laatste vijf bestuursperiodes opgenomen.

Figuur 12 Zetelverdeling gemeenteraad Apeldoorn, 2006-2022

Bron: gemeente Apeldoorn

Uit figuur 12 valt op te maken dat de verdeling van de zetels binnen de gemeenteraad van Apeldoorn in de loop van de jaren wat veranderingen laat zien. We zien de laatste verkiezingsrondes steeds meer kleine en/of lokale partijen opkomen.

Stemmen in stemlokaal in de buurt heeft de voorkeur

Vlak voor de Tweede Kamerverkiezingen van 2022 is onder het bewonerspanel van Apeldoorn onderzoek gedaan naar de wensen en voorkeuren rond het uitbrengen van een stem. Veruit de meeste mensen (94%) stemt in een stemlokaal in de buurt van hun woning. De grootste groep (27%) brengt een stem uit in de avond, een even grote groep geeft geen vast tijdstip te hebben voor het uitbrengen van een stem.

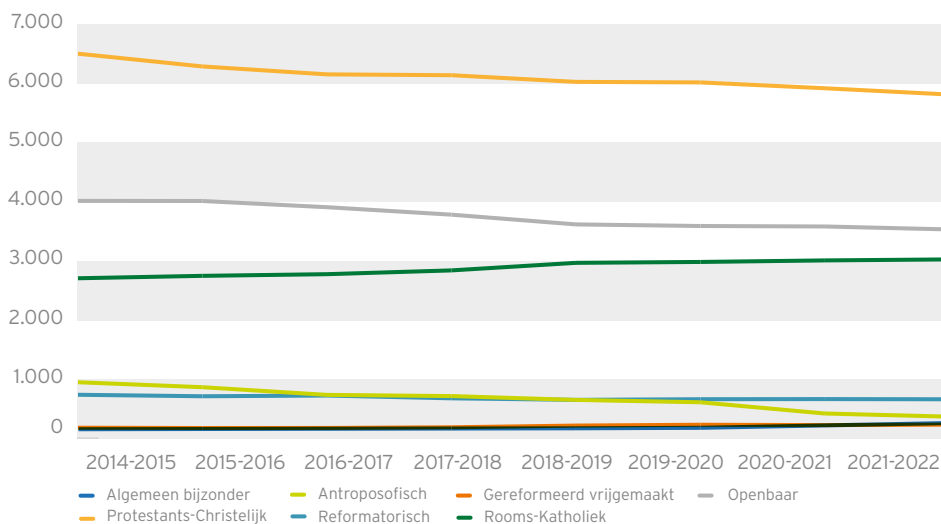

5. Onderwijs en opleiding

Aantal leerlingen basisonderwijs stabiliseert, studenten hoger onderwijs neemt iets toe

In Apeldoorn gaan 13.805 kinderen naar het basisonderwijs. We zien dat de leerlingaantallen teruglopen. In het huidige schooljaar gaan 9% minder leerlingen naar de basisschool dan in schooljaar 2014-2015. De protestant-christelijke scholen tellen, net als de afgelopen jaren, de meeste leerlingen.

Figuur 13 Leerlingenaantallen basisonderwijs Apeldoorn naar denominatie

Bron: DUO

Bovenstaand figuur laat zien dat het aantal leerlingen voor bijna alle denominaties is gedaald. We zien ook dat deze daling lijkt te stabiliseren evenals (logischerwijs) de daling van de kinderen in de basisschoolleeftijd. De nieuwste bevolkingsprognose (Primos 2021) laat zien dat het aantal kinderen in de leeftijdscategorie 4 tot 12 jaar de komende 5 jaar iets zal afnemen, maar naar verwachting vanaf 2026 weer zal gaan toenemen. Het ligt daarom voor de hand dat het aantal basisschoolleerlingen binnen nu en 10 jaar weer zal gaan stijgen.

Er zijn in 2021 ruim 5.100 in Apeldoorn wonende Mbo-studenten (zie figuur 14), iets minder dan een jaar geleden. Van deze studenten staan ruim 2.850 ingeschreven bij een Mbo-instelling in Apeldoorn, zo blijkt uit de tabel hieronder. De overige bijna 4.200 studenten op een Mbo in Apeldoorn is woonachtig buiten Apeldoorn. De onderstaande tabel laat ook zien dat het totale aantal Mbo'ers in Apeldoorn in 2021 is afgenomen in vergelijking met een jaar eerder. Dit komt mede doordat er geen (volwassen)educatie meer wordt aangeboden. Het aandeel leerlingen dat in Apeldoorn woonachtig is, is met 41% gelijk gebleven.

RUIM
5.100
in Apeldoorn wonende Mbo-studenten

Tabel 7 Aantal Mbo'ers in Apeldoorn: ingeschreven bij onderwijsinstelling en wonend in Apeldoorn

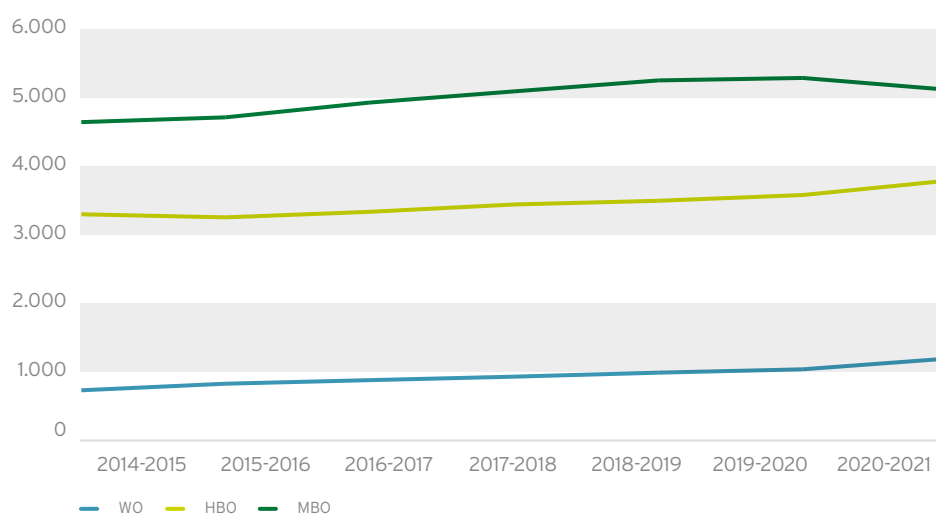
	2019		2020		2021	
	Aantal leerlingen	Waarvan wonend in A'doorn	Aantal leerlingen	Waarvan wonend in A'doorn	Aantal leerlingen	Waarvan wonend in A'doorn
BOL	4.504	1.689	4.739	1.968	4.525	1.915
BBL	2.006	521	2.517	1.034	2.335	840
VAVO	186	93	160	55	178	101
Educatie	179	117	159	56	*	
Totaal	6.875	2.420	7.575	3.113	7.038	2.856

Bron: Aventus

* Wordt niet meer aangeboden

Figuur 14 toont de in Apeldoorn wonende studenten op het Mbo, Hbo en universiteit. Er is in Apeldoorn beperkt aanbod op Hbo- en WO-niveau. De meeste van de bijna 5.000 Hbo- en WO-studenten studeren buiten de gemeente. Alle drie de groepen laten sinds 2014-2015 een lichte stijging van het aantal in Apeldoorn wonende studenten zien. Opvallend is ook de zichtbare daling van het aantal Mbo-studenten en relatief sterke stijging van de studenten in de overige twee categorieën in het laatste jaar.

Figuur 14 Aantal in Apeldoorn wonende studenten

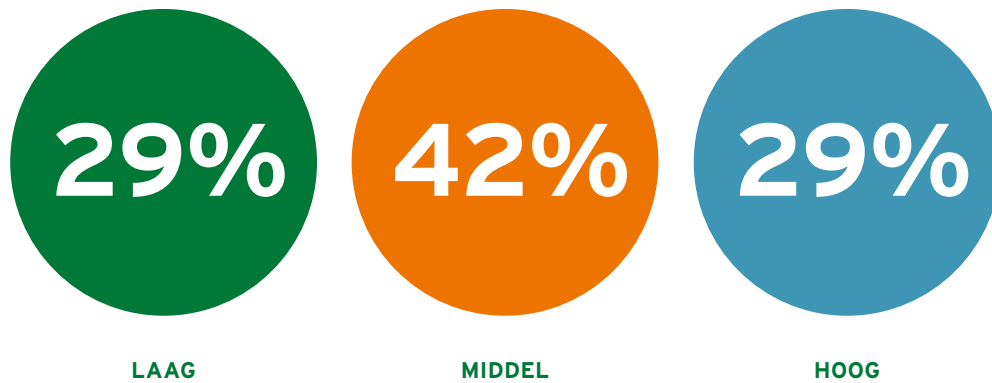

Bron: DUO

Opleidingsniveau inwoners Apeldoorn

Op 1 oktober 2020 had, conform het CBS, ca. 29% van de beroepsbevolking (15-75 jaar) van Apeldoorn een laag opleidingsniveau, 42% een middel- en 29% een hoog opleidingsniveau.⁶ Apeldoorn wijkt daarin weinig af van Nederland als totaal. Vergeleken met het Nederlandse gemiddelde lag het percentage personen tussen de 15 en 75 jaar in Apeldoorn met een middelbaar opleidingsniveau een procentpunt hoger en het percentage met een hoog opleidingsniveau een procentpunt lager. Vergeleken met de omringende grote gemeenten wonen er relatief wat meer personen met een laag opleidingsniveau en minder met een hoog opleidingsniveau in Apeldoorn.

OPLEIDINGSNIVEAU

6 Bij de indeling van opleidingsniveau wordt de indeling van het CBS gehanteerd.

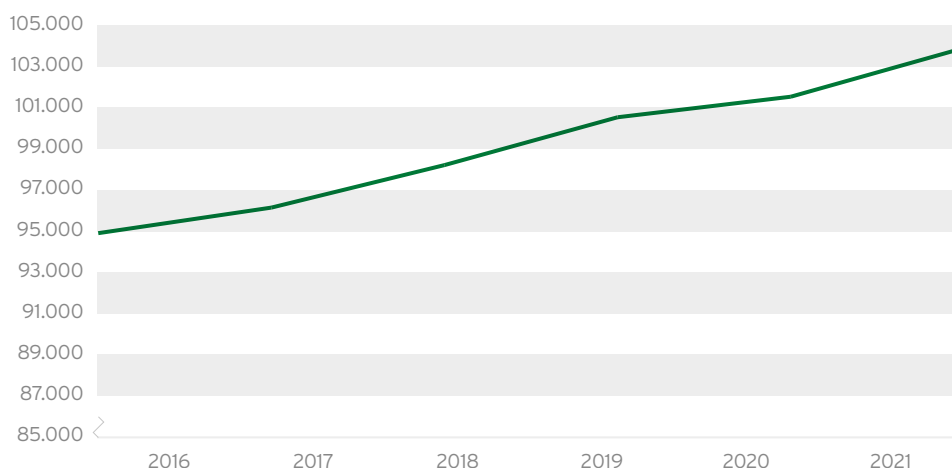

6. Economie en arbeidsmarkt

Weer een flinke stijging van het aantal banen in Apeldoorn, ondanks corona

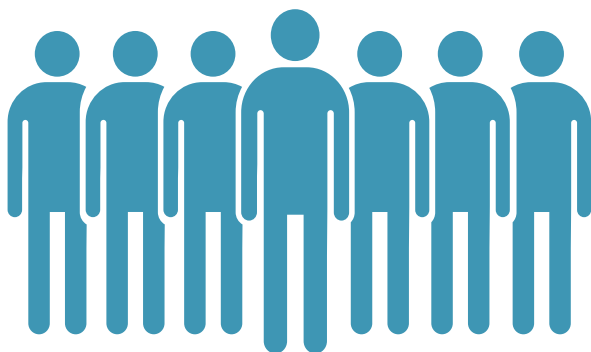
In 2019 kwam het aantal arbeidsplaatsen in Apeldoorn met 100.500 voor het eerst boven de 100.000 uit. In 2020 is dit aantal verder gestegen met 1.000 arbeidsplaatsen, naar ongeveer 101.500. In 2021 steeg het aantal verder naar bijna 104.000, wat een stijging van bijna 2.500 arbeidsplaatsen betekent (bron: PWE Provincie Gelderland).

Figuur 15 Ontwikkeling aantal arbeidsplaatsen

Bron: Provinciale Werkgelegenheidsenquête (PWE)

Het aantal arbeidsplaatsen in Apeldoorn is in het afgelopen jaar gegroeid met 2,4%. Een vergelijking met een andere grote Gelderse gemeenten en de omliggende regio laat zien Apeldoorn het goed doet. In Nijmegen steeg de werkgelegenheid met 1,6%, in Arnhem met 1,7% en in Ede met 1,4%. Daarnaast zien we een stijging van het aantal banen in de Cleantechregio van 1,9% en in heel Gelderland van 1,6%.

103.950

AANTAL
ARBEIDSPLAATSEN

Tabel 8 Arbeidsplaatsen naar speerpuntsector (aprilcijfers), afgerond op 10-tallen

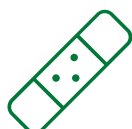
	2017	2018	2019	2020	2021
ICT & media	4.750	4.450	4.540	4.710	4.000
Zorg	16.630	16.810	17.660	18.050	18.250
Maakindustrie	8.950	9.660	9.970	10.000	10.010
Transport & logistiek	6.390	6.840	7.120	6.730	7.270
Vrije tijd	7.060	7.120	7.040	6.720	6.540
Totaal speerpuntsectoren	43.780	44.880	46.330	46.210	46.070
Niet speerpuntsectoren	52.400	53.370	54.250	55.370	57.880
Totaal arbeidsplaatsen	96.180	98.250	100.580	101.580	103.950
Eenmansbedrijven	8.600	9.080	9.690	10.490	11.000
Arbeidsplaatsen excl. eenmansbedrijven	87.580	89.170	90.880	91.080	92.940

Bron: Provinciale Werkgelegenheidsenquête (PWE)

Het aantal eenmanszaken groeide afgelopen jaar weer verder door, ditmaal met zo'n 500 arbeidsplaatsen. Hiermee kwam het aantal op 11.000 uit. Als we naar het aantal arbeidsplaatsen exclusief de eenmansbedrijven kijken, zien we dat aantal, net als voorgaande jaren, ook weer is gestegen en uit komt op bijna 93.000 arbeidsplaatsen. Kijken we terug naar de afgelopen 20 jaar dan zien we dat het aantal arbeidsplaatsen exclusief eenmansbedrijven in 2021 nog iets onder het niveau van 2012 ligt, toen het aantal arbeidsplaatsen exclusief eenmanszaken voor het eerst boven de 93.000 uit kwam.

Speerpuntsector ICT & media is vergeleken met 2016 gekrompen met bijna 1.200 arbeidsplaatsen naar 4.000 in 2021. Dit heeft onder andere te maken met de registratiewijze van ICT-banen bij de Belastingdienst. Vanaf 2020 worden de ICT-banen bij de belastingdienst niet meer apart geregistreerd en vallen alle banen op deze vestiging onder subsector "openbaar bestuur", wat geen speerpuntsector is. Daarnaast daalde in 2018 het aantal ICT-arbeidsplaatsen bij de Belastingdienst fors als gevolg van een riante vertrekregeling waarvan veel meer werknemers dan gedacht gebruik maakten. Ook is er in algemene zin in de IT redelijk wat verloop, maar dit wordt vaak toch relatief snel weer opgevuld. Hoewel het dus lijkt alsof het aantal arbeidsplaatsen is gedaald, ligt dit in werkelijkheid genuanceerder.

In de Speerpuntsector Zorg zien we na de daling tot 2017 de afgelopen vier jaren juist een toename van het aantal arbeidsplaatsen. Hiermee lijkt de negatieve trend doorbroken. De stijging van 2021 (+200) is echter niet zo fors als de jaren daarvoor. Het gebrek aan personeel heeft waarschijnlijk een remmend effect op de groei in de sector. Veel zorgorganisaties hebben te maken met groot verloop (binnen 5 jaar stroomt 20% weer uit). Bij met name thuiszorgorganisaties zien we in de cijfers wat wisselingen. De een groeit de ander krimpt en er wordt veel met onderaannemers gewerkt. Onder aan de streep blijft de werkgelegenheid bij deze partijen vergelijkbaar. Verder zijn veel eenmans-

bedrijven gestopt. Dit kan met verminderde toestroom van klanten door corona te maken hebben.

Speerpuntsector Maakindustrie blijft de laatste jaren nagenoeg stabiel met ca 10.000 arbeidsplaatsen. Het algemene beeld van deze sector is dat de groei met name zit in een toename van de arbeidsproductiviteit. Maakbedrijven in de Food zijn dit jaar qua arbeidsplaatsen onderaan de streep gelijk gebleven. Bedrijven die leveren aan supermarkten doen het over het geheel genomen goed. Toeleveranciers van de horeca laten een daling zien. Door corona was er minder vraag en toelevering aan de horeca en het buitenland. Ook in deze sector zien we een aantal opgaven die mogelijkheden tot groei remmen, zoals het gebrek aan personeel, ruimte en grondstoffen.

Speerpuntsector Transport & logistiek laat dit jaar van alle stuwende sectoren de grootste absolute groei zien. Het aantal arbeidsplaatsen nam toe met ca 450. Een deel van de sector heeft kunnen profiteren van de groei van online bestedingen. Partijen die met name in de keten van detailhandel en horeca opereren hebben het, net als bij de maakindustrie, lastig gehad.

De Spoorpuntsector Vrije tijd telt in 2021 ca 6.540 arbeidsplaatsen. Dit is een daling van bijna 200 ten opzichte van vorig jaar. Een deel van de vrijetijdssector heeft het de afgelopen twee jaar zwaar gehad door alle coronamaatregelen. Dit zien we terug in de cijfers. De grootste daling binnen de sector zien we bij de bedrijven die vallen onder de Eet- en drinkgelegenheden. Dit is in lijn met het Gelderse beeld.

Het aantal arbeidsplaatsen in de Niet spoorpuntsectoren laat voor het vijfde jaar op rij een stijging zien. Binnen deze sector is Openbaar bestuur, overheidsdiensten, sociale verzekeringen de grootste categorie met meer dan 11.000 arbeidsplaatsen. Deze (sub) sector laat de grootste stijging ten opzichte van vorig jaar zien binnen de niet-spoorpuntsectoren (+960). De voornaamste oorzaak hiervan is van administratieve aard: dit zijn de 'verdwenen' ICT-banen die niet meer door de Belastingdienst worden geregistreerd (zie puntje over sector ICT). Een andere grote subsector is de detailhandel, deze sector stijgt ook al een aantal jaar en er werken nu zo'n 8.700 mensen.

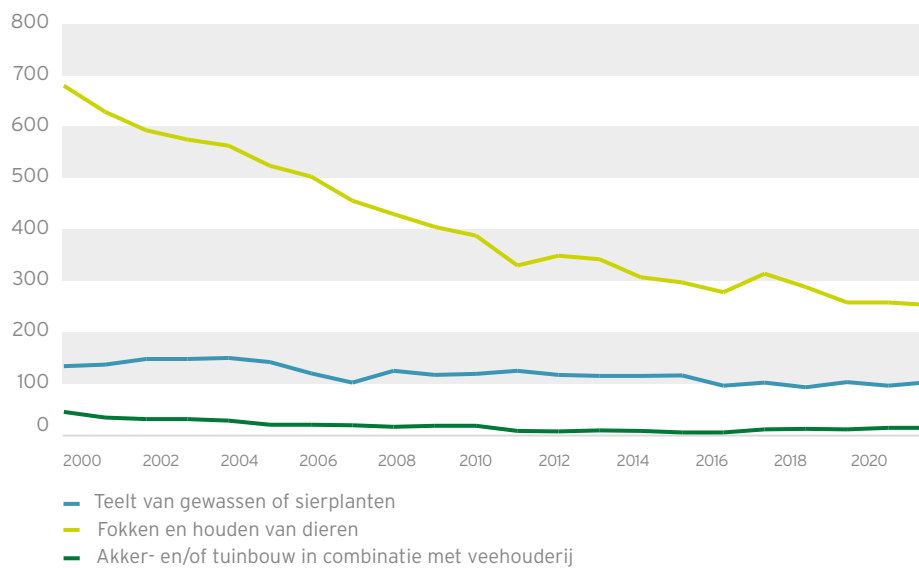
Terugloop veeteeltbedrijven vlakkt af

Ook dit jaar nemen de bedrijven uit de landbouw- en veeteeltsector apart onder de loep. In onderstaande figuur is een aantal sbi-groepen in de afdeling Landbouw weergegeven. Sbi is de standaard bedrijfsindeling volgens het cbs. De sbi-groep Bosbouw en ondersteunende dienstverlening is hierbij buiten beschouwing gelaten. We zien een grote terugloop van het aantal veeteeltbedrijven (fokken en houden van dieren) in de afgelopen 20 jaar, van 321 in 2000 naar 128 in 2021. De laatste jaren lijkt de afname wat af te vlakken. Eenzelfde afvlakking van de daling is waarneembaar in het aantal arbeidsplaatsen in deze groep.

Bij de bedrijven die één- of meerjarige gewassen of sierplanten telen en de gecombineerde bedrijven is het aantal vestigingen en arbeidsplaatsen sinds 2000 licht gedaald.

Figuur 16 Aantal bedrijven sbi- afdeling Landbouw naar sbi-groep in Apeldoorn

Bron: Provinciale Werkgelegenheidsenquête (PWE)

Apeldoorn gestegen op de ranglijst economische prestaties

Bureau Louter publiceert jaarlijks een ranglijst over de economische toplocaties in Nederland. Daarin worden rapportcijfers gepresenteerd voor de economische ontwikkeling van alle gemeenten en regio's in Nederland. Hieronder volgt een samenvatting van ranglijst van 2022, die de situatie in 2021 beschrijft (bron: Bureau Louter Economische toplocaties 2021(2022)).

Op de ranglijst van alle Nederlandse gemeenten is Apeldoorn qua economische prestatie in 2021 gestegen naar positie 13. Vorig jaar stond Apeldoorn nog op plek 18, het jaar daarvoor op 23. In 2014 stond Apeldoorn ook op plek 18, in 1996 een paar plekken hoger. Op plek 1 in deze ranglijst staat, net als vorig jaar, gemeente Haarlemmermeer, gevolgd door Den Bosch, Rotterdam, Son en Breugel en Gorinchem. Gemeente Zwolle staat, net als vorig jaar, op plek 8 en is daarmee de hoogstgeplaatste gemeente van Oost Nederland. De volgende gemeenten op de ranglijst in Oost Nederland zijn Hengelo (15e), Barneveld (17e) en Arnhem (19e). Apeldoorn is daarmee dit jaar de 2e gemeente van Oost Nederland.

Andere gemeenten uit Oost Nederland in de top 50 zijn Harderwijk op 39, Nijmegen op 40, Doetinchem op plek 47. De andere grote gemeenten uit Oost Nederland staan buiten de top 50 (Almelo op 52, Oldenzaal op 54, Ede op 56, Deventer op 68 en Enschede op 86). Buurgemeente Voorst staat op plek 120, Epe op 153 en Brummen op 268.

De ranglijst van de economische prestaties van het MKB is samengesteld door het scoren van 26 indicatoren op het gebied van arbeidsplaatsen, zelfstandigen en toegevoegde waarde. In de top 50, die wordt aangevoerd door Bunnik, komen weinig kernsteden voor. Apeldoorn komt niet in deze top 50 terug, maar staat op plek 159.

**ECONOMISCHE
PRESTATIES**

7. Toerisme en vrije tijd

De werkgelegenheid in de sector Vrijetijd in Apeldoorn is gekrompen in 2021

Onder kopje Economie en Arbeidsmarkt was al te lezen dat het aantal arbeidsplaatsen in de sector Vrijetijd met ongeveer 200 plaatsen is gedaald ten opzicht van 2020. De sector had in 2020 6.720 arbeidsplaatsen, in 2021 6.540.

In 2013 bedroeg het aantal arbeidsplaatsen in de sector Vrijetijd in Apeldoorn ca 6.300. De jaren erna steeg dit aantal gestaag. En dat terwijl het totale aantal arbeidsplaatsen daalde tot 2016. In (april) 2019 was het aantal arbeidsplaatsen in deze sector ruim 11% meer dan in 2013. Daarna zien we een terugval in arbeidsplaatsen, vermoedelijk vanwege de gevolgen van corona op deze sector. In 2021 is het aantal arbeidsplaatsen nog 3,5% hoger dan 2013.

Het aandeel van de Vrijetijdsector in de totale Apeldoornse werkgelegenheid is de laatste jaren ook weer gedaald. Was het aantal banen in de Vrijetijdsector in 2018 en 2019 nog 6,8% van het totaal, nu is dit aandeel gezakt naar 6,3%.

Aantal toeristen uit het buitenland sterk afgenomen door corona

Volgens het CBS verbleven er in 2020 3.382.000 gasten in Gelderland. Dat is 22% minder dan het jaar ervoor. Bovendien is de verdeling heel anders dan normaal. Bijna de helft (46%) van alle gasten in 2020 kwam in de maanden juli, augustus en september. Dat heeft natuurlijk alles met corona te maken.

Gelderland is nog steeds vakantieprovincie bij uitstek: zowel in 2018 als in 2019 en 2020 staat Gelderland op plek 1 als het gaat om de provincie met de meeste binnenlandsvakanties. In de onderstaande tabel worden de jaren 2018 t/m 2020 op een aantal punten vergeleken met elkaar. Alle onderdelen zijn op provincieniveau. Ondanks (of dankzij?) corona groeide het aantal toeristen en bestedingen in Gelderland in 2020 verder door.

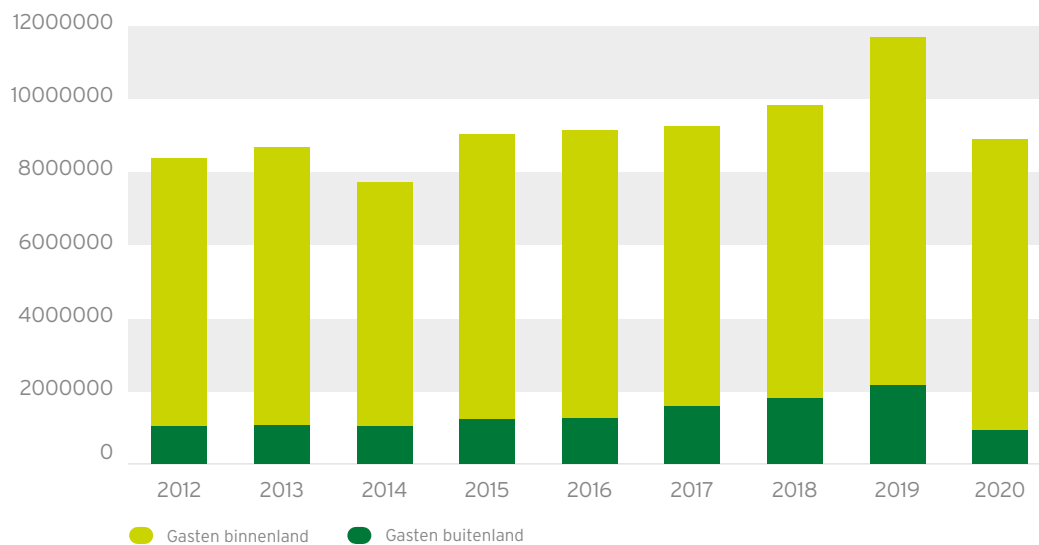
Tabel 9 Toerisme (binnenland) in Gelderland, 2018 - 2020 (x 1.000.000)

	2018	2019	2020
Binnenlandse toeristische vakanties	2,4	2,6	2,9
Overnachtingen (toeristisch)	12,6	13,5	15,6
Bestedingen binnenlandse vakanties	€495	€539	€590

Bron: Kerncijfers Vrijetijdseconomie Gelderland, Provincie Gelderland 2021

Van de 2,9 miljoen binnenlandse toeristische vakanties in Gelderland in 2020 (vakanties exclusief standplaatsen, waarbij vakanties in een eigen vakantiehuis of stacaravan niet worden meegeteld), werden er 1,6 miljoen gevierd op de Veluwe. Dit is zo'n 10% minder dan een jaar eerder, toen het aantal op 1,76 miljoen uitkwam. Dit komt vooral doordat er in het voorjaar geen overnachtingen mogelijk waren. In de zomermaanden was het aantal vakanties juist hoger dan in 2019.

Figuur 17 Aantal toeristen Veluwe naar herkomst en jaar van bezoek

Bron: Kerncijfers Vrijtijdseconomie Gelderland, Provincie Gelderland 2021

Door de coronacrisis en de daarmee samenhangende quarantainemaatregelen, is het aantal overnachtingen van buitenlandse toeristen dat de Veluwe bezoekt sterk gedaald. Dat is goed te zien in figuur 17. Ook het aantal binnenlandse gasten is in 2020 flink afgenomen, al lijkt 2019 in dit opzicht meer een uitschieter naar boven.

Het aantal bezoekers van betaalde attracties daalt flink in 2020

Het aantal bezoekers van de betaalde attracties is in 2020 flink gedaald, waarschijnlijk vanwege corona. Dit geldt voor alle attracties. Tabel 15 geeft de bezoekersaantallen van de afgelopen 5 jaar weer. De bron is vanaf 2019 bij de eerste vijf attracties anders dan eerdere jaren. De gegevens zijn daarom niet één op één te vergelijken, maar er valt wel een trend waar te nemen,

In bijna alle gevallen is het aantal bezoekers in vergelijking met vorig jaar minimaal gehalveerd. Alleen Nationaal Park de Hoge Veluwe is hierop een positieve uitzondering: de afname is voor dit park 'slechts' 20%.

Tabel 10 Bezoekersaantallen (betaalde) attracties in 2016 - 2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Apenheul	455.000	488.000	462.000	500.000	268.000
Nationaal Park de Hoge Veluwe	547.000	570.000	618.000	625.000	500.000
Juliantoren*	450.000	475.000	570.000	450.000	181.500
Kröller-Müller Museum	345.000	354.000	397.000	405.400	173.000
Paleis het Loo**	314.000	393.000	158.000	0	0
CODA Museum	71.000	101.000	73.854	148.500	70.000
Orpheus***	145.000	116.000	147.000	137.000	52.500

* 2016-2018 schatting www.marktdata.nl (<https://www.marktdata.nl/nieuws/Bezoekers-pretparken-en-online-zoekgedrag>)

** door sluiting i.v.m. verbouwing in 2018, 2019 en 2020 is het bezoekersaantal veel lager (zelfs 0 in 2019+2020) dan vorige jaren

*** betreft alleen theaterbezoekers

Bron 2016-2018: Jaarverslagen/ eigen opgave organisatie

Bron 2019 en 2020: Respons (VisitVeluwe), m.u.v. CODA en Orpheus (jaarverslagen)

Sportdeelname Apeldoorn al jaren stabiel, aanbod ongeorganiseerde sport groot

In hun vrije tijd doet ongeveer twee derde van de Apeldoorners aan sport. Dit blijkt uit de jaarlijkse peiling van het Bewonerspanel over leven in Apeldoorn. Dit percentage is al jarenlang ongeveer hetzelfde, valt af te lezen uit onderstaande tabel. Een uitsplitsing in leeftijdsgroepen laat zien dat hoe ouder, des te lager de sportparticipatie is.

Tabel 11 Percentage 'doet aan sport' (jaarreeks 2015-2021) en naar leeftijd (2021).

	Ja	Nee		Ja	Nee
2015	65%	35%	18 t/m 39 jaar	75%	25%
2016	64%	36%	40 t/m 54 jaar	70%	30%
2017	63%	37%	55 t/m 64 jaar	63%	37%
2018	65%	35%	65 jaar of ouder	52%	48%
2019	62%	38%			
2020	66%	34%			
2021	65%	35%			

Bron: Bewonerspanel

In de Sportindex van de Atlas voor Gemeenten⁷ staat Apeldoorn in 2020 op de 19e plek als het gaat om het aanbod van georganiseerde sport. Onderliggende indicatoren zijn zowel omvang - aantal accommodaties van een bepaald type - als diversiteit - verschillende typen accommodaties - van sportaanbod. Dit wordt vervolgens in relatie gebracht met het aantal inwoners.

Bij het aanbod van ongeorganiseerde sport staat Apeldoorn op een 6e plek. Deze lijst wordt aangevoerd door Arnhem. Een belangrijk deel van de ongeorganiseerde sport (zoals fietsen en hardlopen) vereist geen specifiek aanbod in de vorm van sportaccommodaties. Wel speelt voor ongeorganiseerde sport de inrichting van de openbare ruimte een rol; zo is voor wielrenners een netwerk van fietspaden prettig en wordt hardlopen aantrekkelijker wanneer er in een stad mooie paden en parken zijn. Hierin voorziet Apeldoorn dus in ruimte mate.

Dit betekent overigens niet automatisch dat er ook bovengemiddeld aan sport wordt deelgenomen. Deelname aan sport wordt vooral bepaald door de bevolkingssamenstelling en -kenmerken en niet zozeer door het aanbod van sport.

AANBOD VAN ONGEORGANISEERDE SPORT APELDOORN

⁷ In de Atlas voor Gemeenten worden jaarlijks de 50 grootste gemeenten van Nederland (G50) op 50 punten met elkaar vergeleken. Thema van de Atlas van 2020 was 'Sport', in 2021 was er geen thema.

8. Duurzaamheid

Apeldoorn wordt steeds duurzamer

De Nationale Monitor Duurzame Gemeenten 2021 van Telos laat zien hoe een gemeente scoort op de drie duurzaamheidskapitalen, te weten de drie P's van People, Planet en Profit: het sociaal-cultureel, ecologisch en economisch kapitaal. Apeldoorn is op de ranglijst van alle gemeenten gestegen van plek 65 (2020) naar plek 58 in 2021.

De bouwsteen van de duurzaamheidsbalans van Telos, die het meest raakt aan circulair, klimaat en energie is Ecologisch kapitaal. De score van Apeldoorn op Ecologisch kapitaal is met een score van 58,7% met een procentpunt verbeterd vergeleken met vorig jaar en bijzonder goed te noemen (hoe hoger de score, des te beter kunnen ecosystemen natuurlijke- en menselijke verstoringen opvangen zonder blijvende schade op te lopen). Het ligt sinds 2014 ruim boven de ons omliggende grote steden, mogelijk door de ruimte en natuur binnen de gemeente (zie tabel 12). Vanaf 2014 is er een stijgende lijn waarneembaar. Deze stijging is in 2016 t/m 2018 overigens wel wat afgevlakt, maar wordt nu weer wat sterker.

Tabel 12 Ecologisch Kapitaal (percentage)

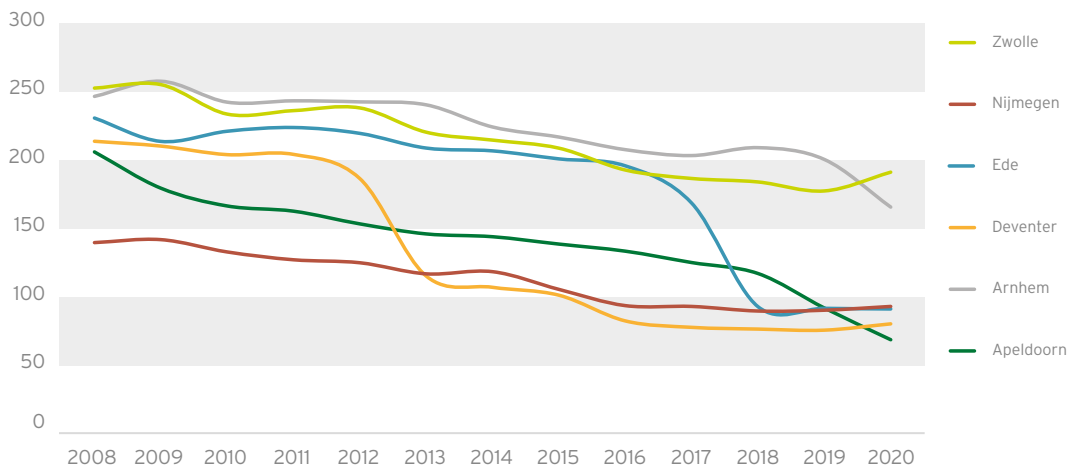
	2017	2018	2019	2020	2021
Apeldoorn	55,3	55,7	56,7	57,6	58,7
Arnhem	46,5	46,6	50,1	52,1	52,0
Deventer	51,8	52,3	52,9	54,7	56,5
Ede	53,0	54,0	52,5	54,4	54,1
Nijmegen	50,1	51,9	55,0	55,2	55,4
Zwolle	53,1	54,3	53,4	54,6	56,9

Bron: Telos

Het aantal kg huishoudelijk restafval in Apeldoorn was laag

In onderstaande grafiek is te zien dat Apeldoorn goed scoorde als het gaat om het aantal kg huishoudelijk restafval per inwoner. Cijfers over 2021 zijn nog niet voorhanden.

Figuur 18 Huishoudelijk restafval in kg per inwoner naar gemeente en jaartal

Bron: CBS

Over het algemeen geldt: hoe beter er afval wordt gescheiden, des te minder restafval er wordt geproduceerd. In o.a. de gemeenten Apeldoorn, Nijmegen en Deventer wordt via gedifferentieerde tarieven een prijsprikkel gegeven zodat afval scheiden loont. Ook in Ede was dat in 2018 het geval. Zwolle gaat dit systeem in 2023 invoeren. In figuur 18 is te zien dat dit beleid werkt. Qua hoeveel restafval per inwoner doet Apeldoorn het in 2020 't best van alle grote omliggende gemeenten.

Het energieverbruik van Apeldoornse huishoudens was gemiddeld

Dat Apeldoorn minder goed scoort op het gebied van energiegebruik blijkt uit onderstaande tabellen. Het gemiddeld elektriciteitsgebruik per woning per jaar is in Apeldoorn al jaren hoger dan het Nederlands gemiddelde. In 2020 steeg het elektraverbruik in alle gemeenten weer iets, waarschijnlijk veroorzaakt door het vele thuiswerken en -leven door corona. Van de andere grotere gemeenten rondom Apeldoorn had alleen Ede in 2020 een hoger elektriciteitsgebruik.

Tabel 13 Gemiddeld elektriciteitsgebruik in kwh per jaar per woning

	2016	2017	2018	2019	2020	% 2013-2020
Apeldoorn	2.960	2.890	2.790	2.790	2.830	-11,4%
Arnhem	2.600	2.540	2.440	2.420	2.470	-11,6%
Deventer	2.800	2.770	2.680	2.590	2.620	-15,2%
Ede	3.160	3.100	2.890	2.880	2.940	-17,9%
Nijmegen	2.540	2.470	2.390	2.380	2.440	-11,1%
Zwolle	2.730	2.670	2.580	2.500	2.500	-16,4%
Nederland	2.910	2.860	2.790	2.730	2.760	-12,2%

Bron: CBS

Sinds 2013 is het gemiddeld elektriciteitsgebruik in Apeldoorn met 11,4% afgenomen. Dat is vergelijkbaar met de omliggende grote gemeenten, waar de afname varieerde tussen 11% en 18%. Apeldoorn heeft vergeleken met de omliggende grote gemeenten een relatief kleine afname van het elektraverbruik. De afname in heel Nederland was in deze periode (2013-2020) iets groter dan de afname van het elektraverbruik in Apeldoorn.

SINDS 2013 HEEFT
APELDOORN VERGELEKEN
MET DE OMLIGGENDE
GROTE GEMEENTEN EEN
KLEINERE AFNAME VAN HET
ELEKTRAVERBRUIK

Ook het gemiddeld gasverbruik is in Apeldoorn relatief hoog (zie hieronder). Het is niet alleen hoger dan het Nederlands gemiddelde, maar ook hoger dan dat van de omliggende grote gemeenten.

Tabel 14 Gemiddeld gasverbruik in m3 per jaar per woning

	2016	2017	2018	2019	2020	% 2013-2020
Apeldoorn	1.440	1.380	1.390	1.290	1.210	-32,7%
Arnhem	1.150	1.110	1.110	1.010	960	-33,8%
Deventer	1.280	1.210	1.200	1.130	1.070	-35,3%
Ede	1.430	1.350	1.370	1.230	1.130	-45,0%
Nijmegen	1.190	1.160	1.150	1.040	990	-37,8%
Zwolle	1.220	1.180	1.170	1.070	1.020	-33,1%
Nederland	1.300	1.240	1.270	1.180	1.120	-32,0%

Bron: CBS

De afname van het gasverbruik sinds 2013 was in Apeldoorn 32,7%. In alle omliggende grote steden was de afname sinds 2013 groter. In heel Nederland nam in deze periode het gasverbruik af met 32,0%, nagenoeg gelijk aan de afname van gasverbruik in Apeldoorn.

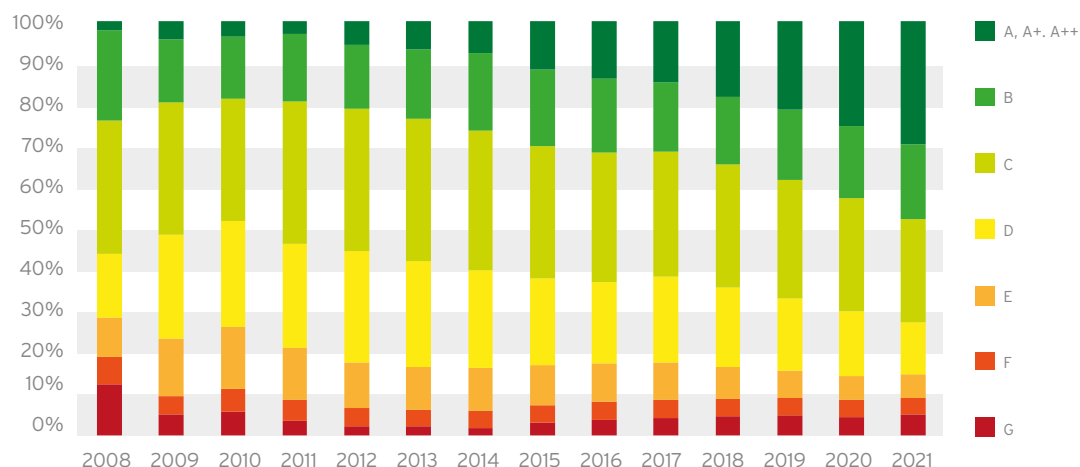
De toe- of afname van gasverbruik hangt onder meer samen met de buitentemperatuur en samenstelling van de woningvoorraad. Apeldoorn kent, net als Ede, relatief veel 2 onder 1 kap- en vrijstaande woningen, woningen die over het algemeen moeilijker warm te stoken zijn. Dat verklaart ook waarom Ede en Apeldoorn qua energieverbruik weinig van elkaar verschillen.

Steeds meer oog voor comfortabel en duurzaam wonen

De afgelopen jaren is er steeds aandacht gekomen voor duurzaamheid en gebruik van hernieuwbare energie. Ook op het gebied van wonen en woningen is dat het geval. De afgelopen jaren zijn er steeds meer energielabels voor woningen in Apeldoorn geregistreerd. In 2008 waren dat er slechts 1.400, in 2021 is het aantal gestegen naar bijna 42.500. Dit energielabel laat zien hoe zuinig je woning is en wat er nog gedaan kan worden om dit te verbeteren. Daarnaast geeft een energielabel ook een mate van comfort van de woning aan.

Figuur 19 Ontwikkeling geregistreerde energielabels Apeldoorn

Bron: RVO

De positieve ontwikkeling op het gebied van energieverbruik die we eerder in dit hoofdstuk zagen, zien we ook terug in de verhoudingen in de geregistreerde energielabels. Waar in 2008 nog 2% van de woningen in Apeldoorn met een geregistreerde energielabel een A-label (A, A+ en A++) had, is dat aantal gegroeid naar 30% in 2021. De verwachting is dat dit aandeel in de toekomst verder zal gaan toenemen naarmate er meer nieuwe woningen met een gunstig energielabel worden gebouwd.

9. Maatschappelijke ontwikkeling

In aanvulling op eerdere Trendoverzichten hebben we over het jaar 2021 ook cijfers over het sociaal domein, in Apeldoorn Maatschappelijke Ontwikkeling genoemd, in het overzicht opgenomen. In aanvulling op de Monitor Sociaal Domein kijken we in dit Trendoverzicht op een aantal grote thema's terug over een langere periode, waarbij we de Apeldoornse ontwikkelingen vergelijken met regionale en landelijke trends. De gebruikte brondata is in beide documenten gelijk.

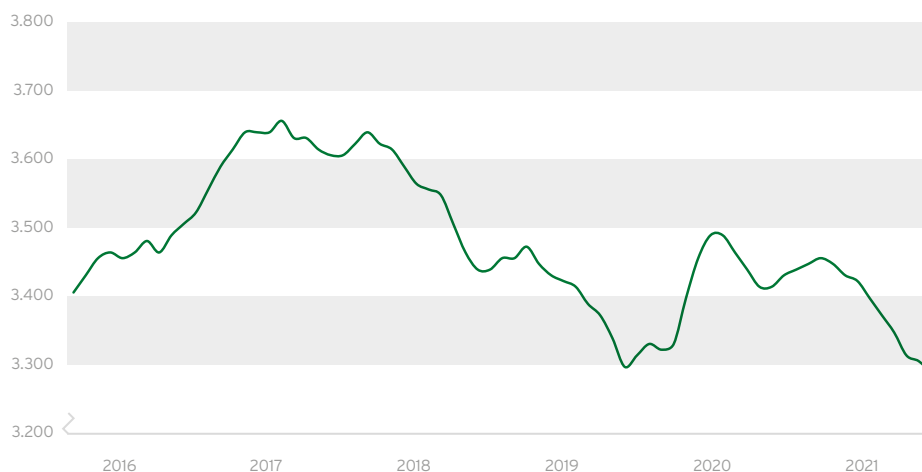
Inkomen van huishoudens in Apeldoorn vergelijkbaar met Nederland

In 2019 had een huishouden in Apeldoorn gemiddeld ongeveer €46.000 te besteden, wat nagenoeg gelijk is aan het Nederlandse gemiddelde. Voor alle groepen huishoudens is het gemiddeld besteedbare inkomen er in 2019 op vooruit gegaan. Eenpersoonshuishoudens hadden in Apeldoorn het minst te besteden (ruim €26.000), gezinnen het meest (€68.000). Ook hierin wijkt Apeldoorn niet veel af van het Nederlandse gemiddelde (bron: RIO).

Aantal bijstandsuitkeringen op niveau van voor de uitbraak van het coronavirus

In september 2021 (de meest recente maand die beschikbaar is) waren er 3.320 bijstandsuitkeringen in Apeldoorn. We zien, na een maandenlange dalende trend, een sterke stijging op het moment dat het coronavirus uitbreekt in maart 2020. Vanaf juni 2020 neemt het aantal bijstandsuitkeringen weer licht af, totdat het aantal uitkeringen in het laatste kwartaal van 2020 weer iets stijgt. Vanaf maart 2021 daalt het aantal verder naar het niveau van vlak voor het uitbreken van de coronapandemie.

Figuur 20 Aantal bijstandsuitkeringen, januari 2016 t/m november 2021

Bron: CBS

In 2021 is de werkloosheid in Apeldoorn afgenomen

Uit recente cijfers, te zien in onderstaande tabel, blijkt dat de werkloosheid in Apeldoorn vanaf 2017 snel is afgenomen. Vorig jaar zagen we echter een lichte stijging, mogelijk veroorzaakt door de uitbraak van het coronavirus. Dit jaar is het percentage naar verwachting weer verder gedaald (het WW-percentage ligt in december 2021 onder de 2%), al zijn de totaalcijfers van 2021 van het CBS op het moment van schrijven nog niet voorhanden.

Tabel 15 Werkloosheidspercentage per gemeente

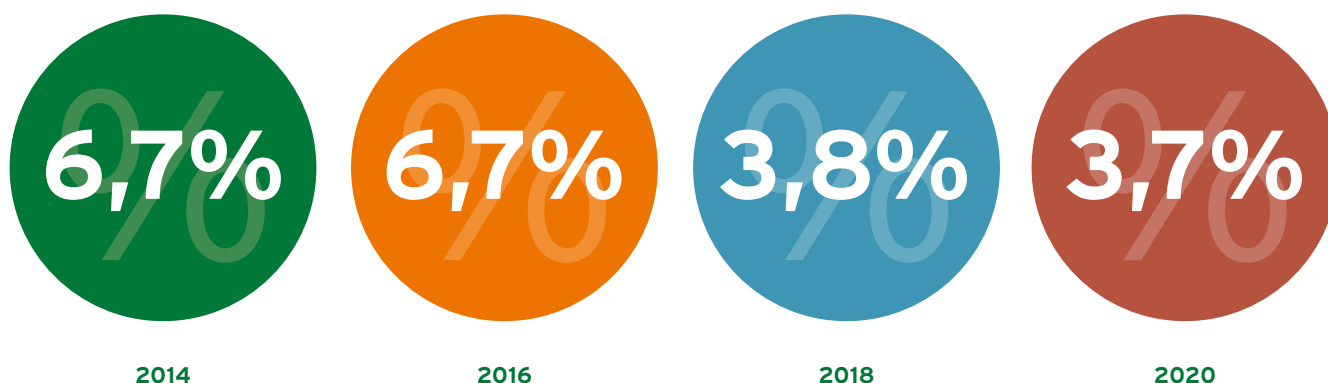
	2016	2017	2018	2019	2020
Nederland	6,0	4,9	3,8	3,4	3,8
Apeldoorn	6,0	4,6	3,9	3,1	3,7
Arnhem	7,3	6,1	4,8	4,3	4,5
Deventer	6,9	5,5	4,6	3,5	4,1
Ede	5,7	4,1	3,4	2,8	3,4
Nijmegen	7,4	5,4	4,8	4,0	4,6
Zwolle	6,7	4,9	3,8	3,6	3,7

Bron: CBS

In 2018 lag het Apeldoorns werkloosheidspercentage⁸ iets boven het Nederlands gemiddelde en van de omringende grote gemeenten kenden alleen Ede en Zwolle een lager percentage. In 2019 ligt het Apeldoorns werkloosheidspercentage lager dan gemiddeld in Nederland. Van de omringende grote steden scoort alleen Ede nog iets beter. In 2020 is het percentage in alle omringende grote steden weer toegenomen, net als het Nederlandse gemiddelde. Ook nu scoort enkel Ede iets beter dan Apeldoorn, Zwolle heeft hetzelfde percentage als Apeldoorn.

De toename van het werkloosheidspercentage is te zien bij alle opleidingsniveaus: onder alle opleidingsniveaus nam dit percentage toe in vergelijking met 2019. In Apeldoorn was in 2020 van de lager opgeleiden 7,0% werkloos. Dit is iets boven het gemiddelde van Nederlands 6,8%. De werkloosheid onder hoog opgeleiden lag met 2,4% juist iets onder het Nederlands gemiddelde (2,6%). Hetzelfde geldt voor de middelbaar opgeleiden (Apeldoorn 3,4%, gemiddelde Nederland 3,7%).

WERKLOOSHEID

8 De werkloze beroepsbevolking als percentage van de totale beroepsbevolking (=bevolking van 15 tot 75 jaar)

Tabel 16 Aantal werkloosheidsuitkeringen (WW) per gemeente, jan. en dec. 2021

	Jan. 2021	Dec. 2021	verschil	% verschil
Apeldoorn	2.530	1.716	-814	-32,2%
Arnhem	2.961	2.001	-960	-32,4%
Deventer	1.739	1.139	-600	-34,5%
Ede	1.352	808	-544	-40,2%
Nijmegen	2.899	1.980	-919	-31,7%
Zwolle	2.062	1.406	-656	-31,8%
Nederland	288.523	191.775	-96.748	-33,5%

Bron: UWV

In bovenstaande tabel is te zien dat het aantal WW-uitkeringen in december 2021 flink lager lag dan in januari 2021. Opvallend genoeg blijkt de werkloosheid afnemen, ondanks de uitbraak van corona. In Apeldoorn was het verschil een afname van ruim 800 uitkeringen. De relatieve afname in Apeldoorn (32,2%) is kleiner dan gemiddeld in heel Nederland (33,5%). Van de ons omringende grote gemeenten deed Apeldoorn het in dit opzicht gemiddeld.

Ook het aantal werkzoekenden zonder dienstverband nam af

Het aantal geregistreerde werkzoekenden zonder dienstverband nam in 2021 af (zie tabel hieronder). In 2020 was er nog sprake van een toename. Relatief was de afname in Apeldoorn iets minder groot dan landelijk. In vergelijking met de andere grote gemeenten rondom Apeldoorn is de procentuele daling van het aantal geregistreerde werkzoekenden in 2021 in Apeldoorn gemiddeld.

Tabel 17 Geregistreerde werkzoekenden zonder dienstverband, jan. en dec. 2021

	Jan. 2021	Dec. 2021	verschil	% verschil
Apeldoorn	7.524	6.776	-748	-9,9%
Arnhem	12.777	11.291	-1.486	-11,6%
Deventer	5.777	5.135	-642	-11,1%
Ede	3.982	3.584	-398	-10,0%
Nijmegen	12.247	11.260	-987	-8,1%
Zwolle	6.736	6.138	-598	-8,9%
Nederland	840.951	745.534	-95.417	-11,3%

Bron: UWV

Het aantal arbeidsongeschiktheidsuitkeringen stabiliseert zich

Als we kijken naar het aantal verstrekte uitkeringen voor arbeidsongeschiktheid zien we in Apeldoorn in vier jaar tijd een stijging van ca 40 uitkeringen, een stijging van 0,5%. Nederland als geheel liet in lichte daling zien in dezelfde periode. Ten opzichte van de andere grote steden in de regio is het aantal uitkeringen in de periode 2017-2021 alleen in Arnhem sterker gestegen. In Zwolle daalde het aantal arbeidsongeschiktheidsuitkeringen over de afgelopen 4 jaren. Het aantal uitkeringen komt ieder jaar rond de 8.000 uit is daarmee stabiel te noemen.

Tabel 18 Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen, januari 2017- 2021

	2017	2018	2019	2020	2021	verschil	% verschil
Apeldoorn	8.030	7.940	7.920	7.940	8.070	40	0,5%
Arnhem	8.700	8.700	8.740	8.720	8.840	140	1,6%
Deventer	5.340	5.290	5.310	5.310	5.310	-30	-0,6%
Ede	4.580	4.540	4.550	4.560	4.590	10	0,2%
Nijmegen	7.890	7.810	7.750	7.810	7.870	-20	-0,3%
Zwolle	5.950	5.840	5.780	5.790	5.850	-100	-1,7%
Nederland	760.020	748.890	749.840	752.840	758.500	-1.520	-0,2%

Bron: CBS

Het aandeel huishoudens met zorg en ondersteuning is in 2020 fors toegenomen

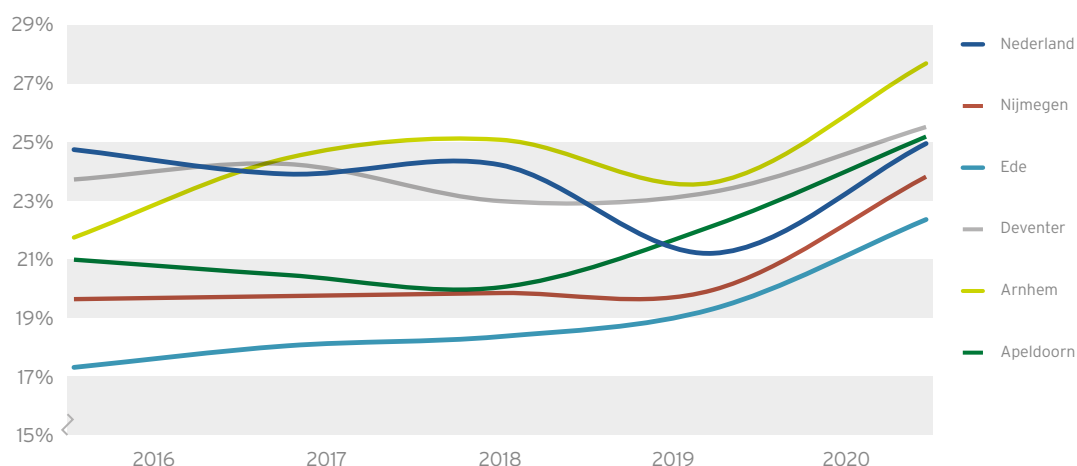
We zien landelijk een stijging van het aantal personen dat in het eerste kwartaal van dat jaar gebruik heeft gemaakt van maatwerkarrangementen binnen de Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning).

In de regionale vergelijking zien we dat er in Ede het minste aandeel (22,4%) huishoudens gebruik maakt van zorg en ondersteuning binnen de Wmo. In Arnhem is dat het hoogste (27,5%). Apeldoorn zit met 25,1% op het landelijke gemiddelde. Voor alle gemeenten geldt een stijging in het laatste jaar.

AANDEEL HUISHOUDENS DAT GEBRUIK MAAKT VAN ZORG EN ONDERSTEUNING BINNEN DE WMO

Figuur 21 Ontwikkeling % huishoudens met zorg en ondersteuning, 2016-2020

Bron: CBS

Van alle jongeren in Apeldoorn maakt 10,9% gebruik van jeugdhulp. Dit is iets meer dan het landelijk gemiddelde en ook hoger dan de meeste steden in de regio. In de tabel hieronder is deze groep uitgesplitst naar soort jeugdhulp.

Tabel 19 Jongeren met jeugdzorg naar soort (in % totaal Jeugdzorgtrajecten)

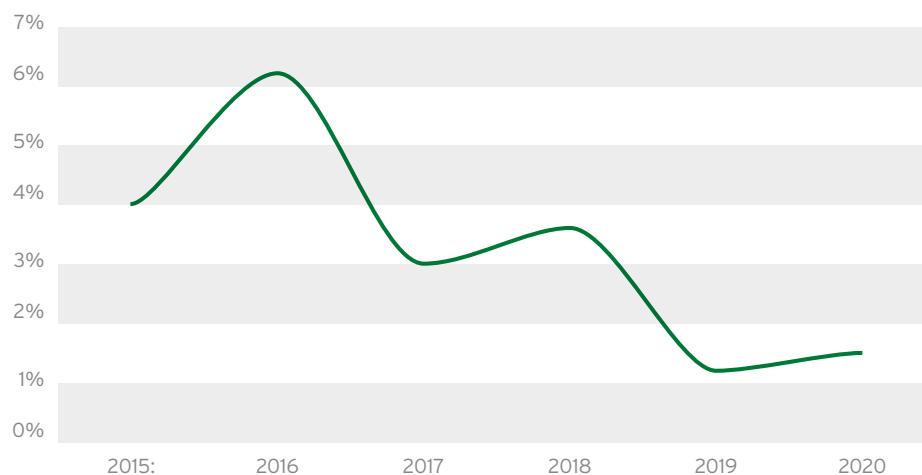
	Jeugdhulp zonder verblijf	Jeugdhulp met verblijf	Jeugdbescherming tot.	Jeugdreclassering
Apeldoorn	79,7%	9,5%	9,7%	,9%
Arnhem	80,7%	9,9%	7,2%	2,4%
Deventer	77,9%	11,3%	9,1%	1,7%
Ede	83,2%	7,6%	8,4%	,8%
Nijmegen	80,7%	9,8%	7,2%	2,3%
Zwolle	76,9%	12,1%	9,1%	1,9%
Nederland	82%	8,6%	8,1%	1,3%

Bron: CBS

Minder absoluut schoolverzuim dan landelijk gemiddelde

Absoluut verzuim is als een leerplichtige en/of kwalificatieplichtige jongere niet op school of instelling staat ingeschreven. Het absoluut verzuim in Apeldoorn is de laatste jaren flink afgenomen, van 6,2 per 1.000 leerlingen naar 1,5 per 1.000. Hiermee doet Apeldoorn het beter dan het landelijk gemiddelde (2,7). In de regio Nijmegen (7,6 en Zwolle (4,2) is het absoluut verzuim behoorlijk hoger.

Figuur 22 Absoluut verzuim per 1.000 leerlingen

Bron: DUO

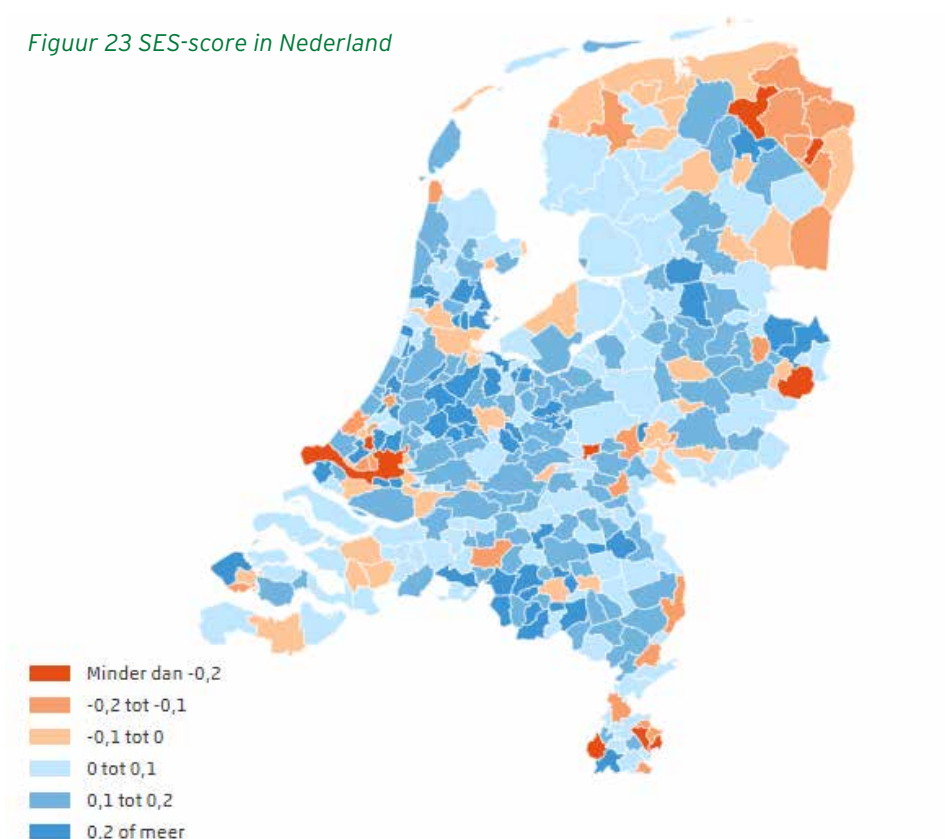
Sociaal Economische Status in Apeldoorn iets verbeterd

De SES score staat voor Sociaal Economische Status. Het CBS heeft cijfers over welvaart, opleidingsniveau en arbeidsmarktdaarn in onderlinge samenhang in kaart gebracht. Voor elke gemeente, wijk en buurt is een gecombineerde score berekend op basis van gegevens over elk huishouden.

De score geeft in één oogopslag weer hoe de gemeente, wijk of buurt scoort ten opzichte van andere gemeenten, wijken of buurten op deze drie belangrijke elementen van de sociaal economische status. Bij een hogere score zijn de inwoners welvarender en/of hoger opgeleid en/of langduriger aan het werk. In Apeldoorn daalt de SES-score sinds 2014 tot en met 2018. In 2019 zien we een breuk in de dalende trend.

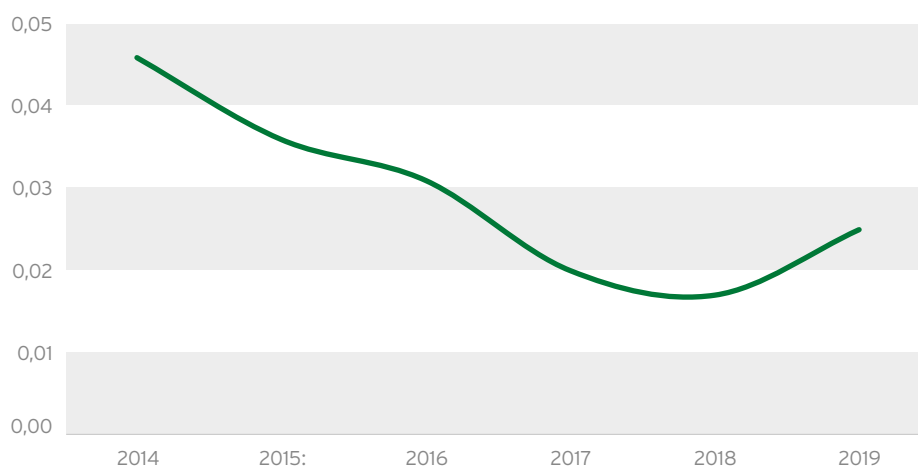
In vergelijking met andere grote gemeenten doet Apeldoorn het goed. Dit is ook te zien op onderstaande kaart.

Figuur 23 SES-score in Nederland

Bron: CBS

Figuur 24 SES-score Apeldoorn

Bron: CBS

Apeldoorn nagenoeg stabiel op de Sociaal-economische Index van Atlas voor Gemeenten

Op de Sociaal-economische index van de Atlas voor Gemeenten worden de 50 grootste gemeenten van Nederland met elkaar vergeleken. Apeldoorn scoort al jaren stabiel op dit onderdeel, rond plek 10.

Tabel 20 Ranking Apeldoorn op onderdelen Sociaal-economische index

Onderdeel	Ranking 2020	Ranking 2021
Werkloosheid	7	12
Armoede	7	9
Percentage zakelijke diensten	9	9
Bijstand	12	12
Banen	14	15
Percentage laagopgeleiden	27	33
Participatie vrouwen	28	23
Arbeidsongeschiktheid	33	32

Bron: Atlas voor gemeenten, Bureau Louter

De onderdelen van de Sociaal-economische index 2021 laten voor Apeldoorn voor de helft een verslechtering van de score zien vergeleken met vorig jaar, in twee gevallen scoort Apeldoorn juist beter dan een jaar eerder. Daarnaast zijn er twee onderdelen waarop Apeldoorn op dezelfde plek terug te vinden is als vorig jaar. In alle gevallen geldt: hoe hoger de rang, hoe beter/positiever de score op het betreffende onderdeel. Dit alles bij elkaar zorgt ervoor dat Apeldoorn dit jaar op plek 10 op de Sociaal-economische index staat, een plek lager dan vorig jaar. Van de ons omringende grote gemeenten staat Amersfoort 1e, Ede 9e, Zwolle 10e (gelijk met Apeldoorn), Deventer 29e, Arnhem 31e en Nijmegen 34e op de sociaal-economische index.

